

GRAN KOMMUNE

Utredning av fylkesbytte for Gran kommune

Rådmannens forslag - 26.04.2024

Administrativ utredning om arbeidet med et eventuelt fylkesbytte fra Innlandet fylke til nytt Akershus fylke

Innhold

<i>Innledning</i>	4
Bakgrunn	4
Utredninger, metoder og kilder	6
<i>Fylkeskommunene</i>	7
Innlandet fylke	7
Nytt Akershus fylke.....	10
Statsforvalterembeter	10
Utredning om Statsforvalterens geografiske inndeling	11
<i>Samfunnsutvikling</i>	11
Befolkningsutvikling	11
Netto innflytting alle kommuner 2015-2019	13
Arbeidsplasser og næringsutvikling	14
Næringsutviklingsarbeid	15
Pendling	15
Bo og arbeidsmarkedsregion.....	17
Landbruk	18
<i>Fylkeskommunale tjenester og politikk</i>	22
Politisk innflytelse	23
Videregående skole, læreplaner, karrieresenter og regionalt kompetanseforum.....	23
Samferdsel og kollektivtransport	27
Tannhelsetjeneste	29
Næringsliv/næringsutvikling	29
Tilskudd og støtteordninger.....	30
Folkehelse.....	30
Regional utvikling	31
Klima- og miljø.....	32
Kultur, idrett, frivillighet og kulturminner	32

Statsforvalterembetets oppgaver	33
Andre statlige tjenester	33
Politi.....	33
Domstoler	34
Sykehus	35
NAV	36
Interkommunale samarbeid.....	36
Regionalt politisk samarbeid, interkommunalt politisk råd	40
Valgdistrikter.....	42
Økonomiske konsekvenser ved et fylkesbytte	43
Oponionsundersøkelse.....	44
Samlet vurdering.....	45
Konklusjon.....	48
Kilder	50

**Vedlegg: Akershus fylkeskommune – Gran kommunes fylkestilhørighet
- Faktautredning (21.03.2024)**

Innledning

Den første versjonen av denne utredningen ble utarbeidet av rådmannen etter bestilling fra Gran kommunestyret i mars 2022. Det ble samtidig utarbeidet en rapport om fordeler og ulemper ved at Lunner og Gran er i to fylker. Disse to rapportene og saksframlegg til kommunestyret lå som grunnlag for sak til behandling i Gran kommunestyre 21. april 2022 om eventuelt fylkesbytte til nytt Akershus fylke.

Den utredningen som ble lagt fram for kommunestyret i desember 2023 var i all hovedsak den samme som i 2022, men ble oppdatert på enkelte punkter. I mars/april 2024 har utredningen blitt ytterligere oppdatert og supplert på flere punkter.

Bakgrunn

Stortinget vedtok i juni 2017 en ny inndeling av det regionale folkevalgte nivået med virkning fra 1. januar 2020. Oppland og Hedmark ble slått sammen til Innlandet fylke, mens Buskerud, Akershus og Østfold ble slått sammen til Viken fylke.

I forbindelse med denne regionreformen ble det initiert utredningsarbeid om framtidig fylkestilhørighet for Lunner, Jevnaker og Gran. Gran kommunestyre vedtok 19.10.2017:

Det er ikke aktuelt for Gran kommune å delta i utredningsarbeid knyttet til fremtidig regiontilhørighet på dette tidspunkt.

Arbeidet endte med at både Jevnaker kommunestyre og Lunner kommunestyre vedtok å søke Stortinget om å endre fylkestilhørighet til den nye Viken fylkeskommune. Jevnaker, Gran og Lunner hadde tilhørt samme fylke (Oppland) før regionreformen ble iverksatt i 2020. Resultatet av reformen ble dermed at Gran ble med i Innlandet fylke, mens Lunner og Jevnaker ble med i Viken fylke fra 1. januar 2020.

Gran kommunestyre vedtok den 18.06.2020 en kommunal planstrategi, der spørsmålet om fylkestilknytning ble behandlet i avsnitt 3.2:

3.2 Grans plassering i verden

- Det kan bli aktuelt å evaluere hvordan den nye fylkesinndelingen vil påvirke Gran kommune, og om det er grunnlag for å endre fylkestilknytning. Det må samtidig vurderes hvilken rolle kommunen skal ha i forhold til samarbeidsarenaer som Osloregionen, Stor-Oslo Nord, Østlandssamarbeidet m.m.
- Kommunen ønsker å arbeide for å opprettholde et felles regionråd for Hadeland, på tvers av fylkesgrensene, og vurdere hvordan det skal samarbeides med andre regioner.
- Kommunen vil fortsette vertskommunesamarbeidene med de andre Hadelandskommunene – og evt. utvide dette innenfor flere fagområder eller med flere kommuner.

Rådmannen fremmet sak om regiontilknytning for kommunestyret 21.10.2021. der det ble fattet følgende vedtak:

Gran kommunestyre tar saken til orientering. Det settes i gang en kartlegging i dialog med Lunner kommune, om hvilke ulemper og fordeler som ligger i at Lunner og Gran kommuner tilhører forskjellige fylker. Jevnaker inkluderes på aktuelle områder. Det søkes om midler i Regionrådet til slikt kartleggingsarbeid.

I februar 2022 vedtok fylkestinget i Viken at det skulle sendes søknad om deling av Viken fylkeskommune. Jevnaker kommune ble i utgangspunkt foreslått innplassert i nye Buskerud fylke (følger valgdistrikt) og Lunner kommune i nye Akershus fylke. Når Stortinget behandler forslag om deling, og fastsetter grensene mellom de nye fylkeskommunene, blir kommunen innplassert i de respektive fylkeskommunene. Dersom kommunestyret ønsker at kommunen skal tilhøre et annet fylke enn det som står i søknaden fra fylkestinget, er det viktig at kommunen avklarer sin posisjon og gjør den kjent før stortingsbehandlingen. En evt. søknad på et senere tidspunkt, vil gi for lite tid til nødvendige forberedelser frem til kommunestyre- og fylkestingsvalget høsten 2023. Tidsfristen for å søke om evt. fylkesbytte i den omgangen ble derfor veldig kort.

Etter initiativ fra ordførerne i Lunner, Jevnaker og Gran ble det avholdt møte med kommunalministeren, og på bakgrunn av dette møtet ba Grans ordfører om at det ble satt en sak på sakskartet til kommunestyremøtet 8. mars 2022. Kommunestyret fattet følgende vedtak:

- 1. Rådmannen bes om å gjøre nødvendige utredninger og gjennomføre en opinionsundersøkelse om eventuelt fylkesbytte, som grunnlag for en sak der kommunestyret kan ta stilling til en søknad om eventuelt fylkesbytte den 21. april.*
- 2. Departementet orienteres om at Gran kommune har satt i gang egne utredninger med tanke på muligheten for å sende søknad om et fylkesbytte rett i etterkant av kommunestyremøtet 21. april*

Kommunestyrets vedtak 21.04.2022:

Avklaringer for vesentlige fylkeskommunale tjenester og finansieringsordninger må foretas før Gran kommune og innbyggerne kan ta stilling til et eventuelt fylkesskifte ved folkeavstemming.

Da nytt kommunestyret (for perioden 2023 - 2027) tiltrådte høsten 2023 ble det fremmet en interpellasjon om fylkestilknytning. Denne ble behandlet av kommunestyret i møte 16.11.2023 (sak 157/23) og kommunestyret fattet her følgende vedtak:

Rådmannen framlegger til formannskapsmøtet 30.11.2023 og videre til kommunestyrets møte 14.12.2023 en sak om fylkestilknytning. Framlegget skal ta utgangspunkt i utredning og kartlegging framlagt til møtet 21.04.2022, supplert og justert med eventuell kjent ny kunnskap eller avklaringer.

Som nevnt ovenfor ble den tidligere utredningsrapporten oppdatert, og rådmannen la fram ny sak om fylkestilknytning i kommunestyrets møte 14.12.2023. Kommunestyret fattet her følgende vedtak:

1. *Kommunestyret ønsker overgang til Akershus fylke.*
2. *Kommunestyret anmoder ordfører og rådmann om å starte en prosess for å tilrettelegge for en søknad om fylkesbytte. Det bes om at utredningen fra våren 2022 oppdateres, da spesielt i forhold til fylkeskommunale tjenester og finansieringsordninger. Det fremmes ny sak våren 2024 med sikte på at søknad om fylkesbytte kan sendes innen utgangen av første halvår.*
3. *Når ny sak om fylkesbytte foreligger avholdes et folkemøte som supplement til innbyggerundersøkelsen som ble gjennomført i 2022.*
4. *Gran kommune orienterer departementet skriftlig om vedtak i denne sak og planlagt prosess.*

Utredninger, metoder og kilder

Våren 2022 hadde Sentio Research Group gjennomført en opinionsundersøkelse. Det ble også gjennomført en undersøkelse, der enhetsledere, en del personer i næringsliv, frivillighet og andre offentlige tjenester ble spurt om fordeler og ulemper ved at Gran og Lunner er i ulike kommuner, og svarene ble samlet i en egen rapport. Dette er svar på kommunestyret bestilling fra 21.10.2021, og disse opplysningene ble også benyttet i utredningen.

Det ble hentet opplysninger fra flere ulike kilder, bl.a. disse:

- Jevnaker kommunes utredning om fylkesbytte fram til sak som ble behandlet i kommunestyret.
- Avtalene som var inngått mellom Viken fylkeskommune og Innlandet fylkeskommune ved opprettelsen av Innlandet og Viken fylkeskommuner.
- Statsforvalterens og fylkeskommunenes nettsider.
- Statistikk om næring og sysselsetting ble bl.a. hentet fra næringsbarometeret for Hadeland.
- Befolkningsstatistikk er hentet fra rapport som Agenda Kaupang utarbeidet for Gran kommune i 2021 i forbindelse med arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.
- Statistikk om pendling er hentet fra SSB sine nettsider.
- Statistikk og opplysninger om tilskudd innenfor landbruket er innhentet av Landbrukskontoret for Hadeland.
- Elevtall og studietilbud er hentet fra henholdsvis Hadeland Videregående Skole og Karriere Innlandet.
- Utredning fra Telemarksforskning om fylkesbytte for Sveio kommune er brukt som bakgrunnsstoff til dette arbeidet.

Det ble i tillegg gjennomført møter i 2021-2022 med Statsforvalteren i Innlandet, Statsforvalteren i Viken og Innlandet og Viken fylkeskommuner.

En utfordring ved arbeidet med rapporten i 2022-23 var at Akershus fylkeskommune ikke eksisterte på det tidspunktet. Det var derfor ingen som kunne gi forpliktende svar på vegne av den nye fylkeskommunen.

Vurderingene av konsekvenser ved overgang til ny fylkeskommune måtte derfor bli skjønnsmessige vurderinger på grunnlag av det vi visste da.

Utredningsarbeidet ble tatt opp igjen vinteren 2024, på bakgrunn av kommunestyrets vedtak i desember 2023 (se omtale ovenfor). I tillegg til generell oppdatering av faktaopplysninger og data har det blitt avholdt møter med både administrasjon og politisk ledelse i begge fylkeskommunene. Innlandet fylkeskommune har kommet med faktaopplysninger og andre viktige innspill.

Akershus fylkeskommune har sendt en grundig faktautredning til Gran kommune, der de går gjennom de aktuelle temaene og utfordringene som er knyttet til et eventuelt fylkesbytte. Det presiseres i oversendelsen at dette er administrative vurderinger og at Akershus ikke har gjort noen politisk vurdering av spørsmålet om fylkesbytte. Faktautredningen inneholder så mange grundige faglige vurderinger at rådmannen har valgt å legge ved denne i sin helhet. I rådmannens utredning er det vist til denne, og noen faktaopplysninger og vurderinger er tatt inn i rapporten.

Fylkeskommunene

Innlandet	
Innlandet fylke	
	
Basisdata	
Administrasjonssenter	Hamar
Statsforvalterens hovedsete	Lillehammer
Statsforvalterembete	Innlandet
Areal	
– Totalt	52 072,32 km ² ^[1]
– Land	49 390,84 km ² ^[2]
– Vann	2 681,48 km ² ^[2]
Befolkning	376 304 ^[a]
Nettside	Nettside

Politikk	
Fylkesordfører	Thomas Breen (Ap) (2023)
Regjeringspartier	Ap, H, MDG
Statsforvalter	Knut Storberget

Innlandet fylke: ble opprettet 1. januar 2020. Fylket består av de tidligere fylkene Hedmark og Oppland, med unntak av de to tidligere Oppland-kommunene Jevnaker og Lunner, som i dag inngår i Akershus fylke. Fylket Innlandet ligger, som navnet indikerer, «inne i landet», og er Norges eneste fylke uten kystlinje. Det dekker nær 17 prosent av fastlandsarealet i Norge, og strekker seg fra Buskerud og Akershus i sør til Trøndelag i nord. I nordvest grenser fylket mot Møre og Romsdal og i vest mot Vestland. I øst grenser fylket til Sverige (Värmland og Dalarna).

Akershus

Akershus fylke

Basisdata

Administrasjonssenter	Oslo
Statsforvalterens hovedsete	Moss ^[a]
Statsforvalterembete	Østfold, Buskerud, Oslo og Akershus
Areal	
– Totalt	5 894,47 km ² ^[1]
– Land	5 463,57 km ² ^[2]
– Vann	430,9 km ² ^[2]
Befolkning	728 803 ^[a]
Nettside	Nettside ↗

Politikk

Fylkesordfører	Thomas Sjøvold (H) (2023)
Fylkesrådsleder	Anette Solli (H) (2023)
Regjeringspartier	H, V, KrF, FrP

Wikimedia ↗ | © OpenStreetMap ↗

Akershus fylke: har gjennom tidene hatt forskjellige geografiske grenser. I perioden 1948–2020, besto Akershus av områdene rundt Asker og Bærum, Follo og Romerike. Akershus var landets tredje minste fylke geografisk, men nest størst i folketall. Akershus' administrasjonssenter var plassert i Oslo, og Oslo og Akershus hadde felles fylkesmann.

Da Akershus fylke ble gjenopprettet i 2024, var også Hurum og Røyken blitt en del av Akershus siden de har slått seg sammen med Asker kommune. I tillegg har Lunner og Jevnaker blitt en del av Akershus fylke.

Statsforvalterembeter

Statsforvalteren er statens representant i fylket og har ansvar for å følge opp vedtak, mål og retningslinjer fra Stortinget og regjeringen. Statsforvalteren er dessuten et viktig bindeledd mellom kommunene og sentrale myndigheter.

Statsforvalteren utfører ulike forvaltningsoppgaver på vegne av departementene. Statsforvalteren kontrollerer også kommunenes virksomhet og er klageinstans for mange kommunale vedtak. Statsforvalteren har derfor fagkunnskap på en rekke overordnede samfunnsområder, samtidig som de besitter viktig lokalkunnskap for statlige myndigheter.

Statsforvalteren skal også sørge for rettssikkerheten for den enkelte innbygger, virksomheter og organisasjoner ved å se til at grunnleggende prinsipper som likebehandling, likeverd, forutsigbarhet, uavhengighet, habilitet og rettferdighet blir ivaretatt i forvaltningen.

Statsforvalteren er også sektormyndighet på en rekke viktige politikkområder som bl.a. Vergemål, barnevern, barnehage og opplæring, miljø og klima, naturmangfold og forurensning, landbruksforvaltning, helse og omsorg og sosialtjenester, plan og bygg, samfunnssikkerhet og beredskap. Som sektormyndighet representerer Statsforvalteren flere departementer og underliggende direktorater og sentrale tilsyn.

Statsforvalteren er rettssikkerhetsmyndighet som klageinstans for kommunale vedtak og som tilsynsmyndighet på sentrale velferdsområder som forvaltes av kommunene. Statsforvalteren er regional samordningsmyndighet for staten. Statsforvalteren skal blant annet samordne statlige virksomheter og deres arbeid mot kommunene.

Som regjeringens representant i fylket skal Statsforvalteren arbeide på vegne av og ta initiativer som er til beste for fylket. Statsforvalteren skal holde sentrale myndigheter orientert om viktige spørsmål i fylket og formidle relevant informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige

organer. Statsforvalteren er administrativt underlagt Kommunal- og distriktsdepartementet..

Utredning om Statsforvalterens geografiske inndeling

Endringene i fylkesstrukturen gjorde at også spørsmål knyttet til statsforvalterens geografiske inndeling ble tatt opp. Kommunal- og distriktsdepartementet har derfor gitt Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) i oppdrag å gjennomføre en evaluering av statsforvalterstrukturen.

Statsforvalterembetet for Viken og Oslo:

Etter oppdeling av Viken har statsforvalterembetet opprettholdt sin inndeling, slik at hele det tidligere Viken + Oslo har felles statsforvalter.

Statsforvalteren i Oslo og Viken forholder seg dermed til fire fylker:

- Akershus, Østfold og Buskerud med totalt 51 kommuner
- Oslo fylke og kommune med 15 bydeler

Det bor til sammen rundt 1,9 millioner mennesker i fylkene.

Statsforvalterembetet for Innlandet:

Gran kommune er en del av Statsforvalterembetet for Innlandet med enheter på Lillehammer og Hamar. Ledelsen er lokalisert på Lillehammer. Den geografiske avgrensningen er den samme som for Innlandet fylkeskommune.

Samfunnsutvikling

Befolkningsutvikling

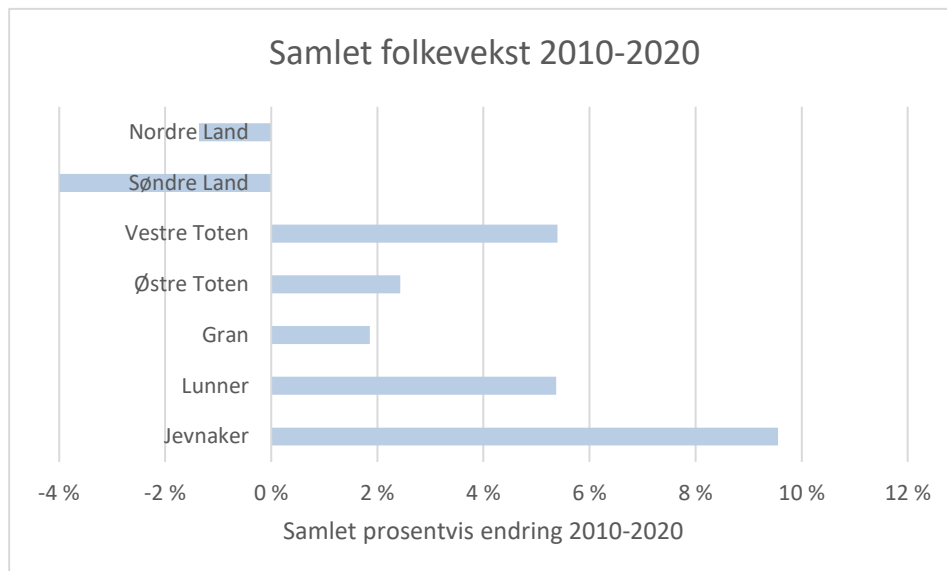
Gran kommune fikk i forbindelse med arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel utarbeidet en analyse av befolkningsutviklingen de siste årene i Gran kommune sammenlignet med noen av nabokommunene våre (Agenda Kaupang, 2021). Nedenfor gjengis deler av dette materialet, selv om det ikke har vært mulig å oppdatere tabellene med nye data.

Tabellen under viser imidlertid oppdaterte befolkningstall for 2023 og 2024 for de kommunene som var med i befolkningsrapporten:

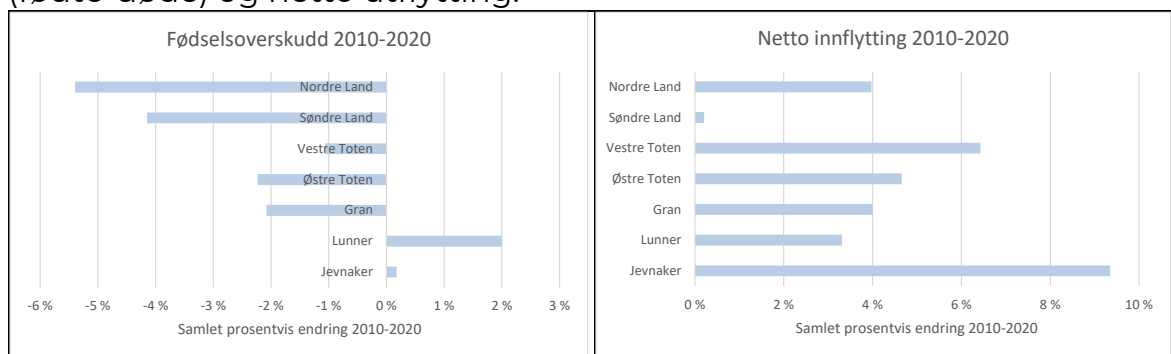
Kommune	Folketall 1.1.2023	Folketall 1.1.2024
K-3234 Lunner	9.307	9.357
K-3236 Jevnaker	6.990	7.037
K-3442 Østre Toten	14.896	14.840
K-3443 Vestre Toten	13.635	13.691
K-3446 Gran	13.568	13.593
K-3447 Søndre Land	5.564	5.587
K-3448 Nordre Land	6.527	6.510

Agendas rapport så på perioden fra 2010 til 2020 og da hadde alle kommunene utenom Nordre Land og Søndre Land vekst i folketallet (jf. figuren under). Det er en klar tendens til at kommunene nærmest Oslo har hatt den sterkeste veksten. Et unntak er Vestre Toten, som har hatt en sterkere vekst i folketallet enn avstanden til Oslo skulle tilsi.

Figur 0.1 Samlet prosentvis endring i folketallet 2010-2020.

Utviklingen i folketallet i en kommune er et resultat av fødselsoverskuddet (fødte-døde) og netto utflytting.

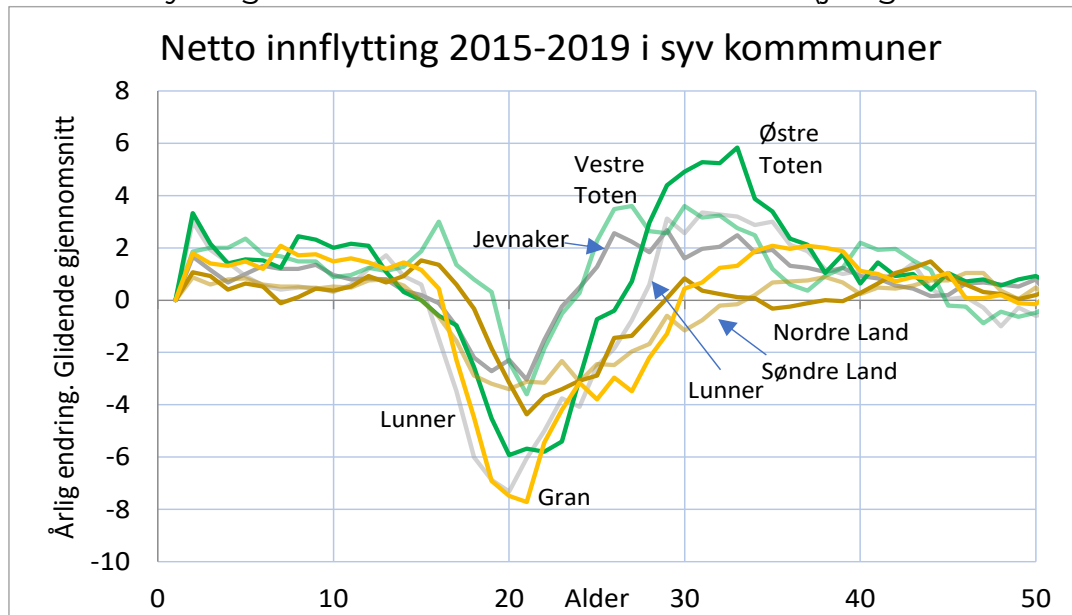
Figur 0.2 - Samlet prosentvis endring i fødselsoverskudd og netto innflytting 2010-2020

Alle de syv kommunene hadde netto innflytting i den tiårsperioden som ble analysert (jf. figuren over til høyre). Innflyttingen er høyest Jevnaker og lavest i Gran. I perioden er det bare Lunner og Jevnaker som har hatt fødselsoverskudd. Nordre og Søndre Land har hatt størst fødselsunderskuddet, som trolig er et resultat av at disse kommunene har en eldre befolkning enn i de andre kommunene.

Netto innflytting alle kommuner 2015-2019

Vi har sammenliknet nettoinnflyttingen i Gran de siste fem årene med nettoinnflyttingen fra de andre seks kommunene (jf. figuren under).

Figur 0.2 Beregnet gjennomsnittlig årlig netto innflytting for etterårsgrupper for 1 til 60 år for Gran for fire femårsperioder i perioden fra 2015 til 2019. Kilde: SSB og egne beregninger

Selv om denne rapporten er nesten 3 år gammel kan vi se at et fellestrekk ved de syv kommunene var at de har vært preget av innflytting for aldersgruppene opp til 16 år, utflytting for gruppen mellom 16 og nesten 30 år og innflytting for eldre aldersgrupper (jf. figuren over). En nærliggende tolkning er at det er vanlig å flytte ut for å studere eller få andre erfaringer utenfor hjemkommunen, og at det er mange som vender tilbake når de blir litt eldre.

Det er store variasjoner i hvor store utslagene er for de syv kommunene. De siste årene har utflyttingen av personer rundt 20 år vært størst for Gran, Lunner og Østre Toten. Innflyttingen av personer som rundt 30 år har vært størst for Østre Toten, Vestre Toten, Lunner og Jevnaker. Det er kanskje litt overraskende at Østre- og Vestre Toten har minst like stor innflytting som de kommunene som ligger nærmere Oslo.

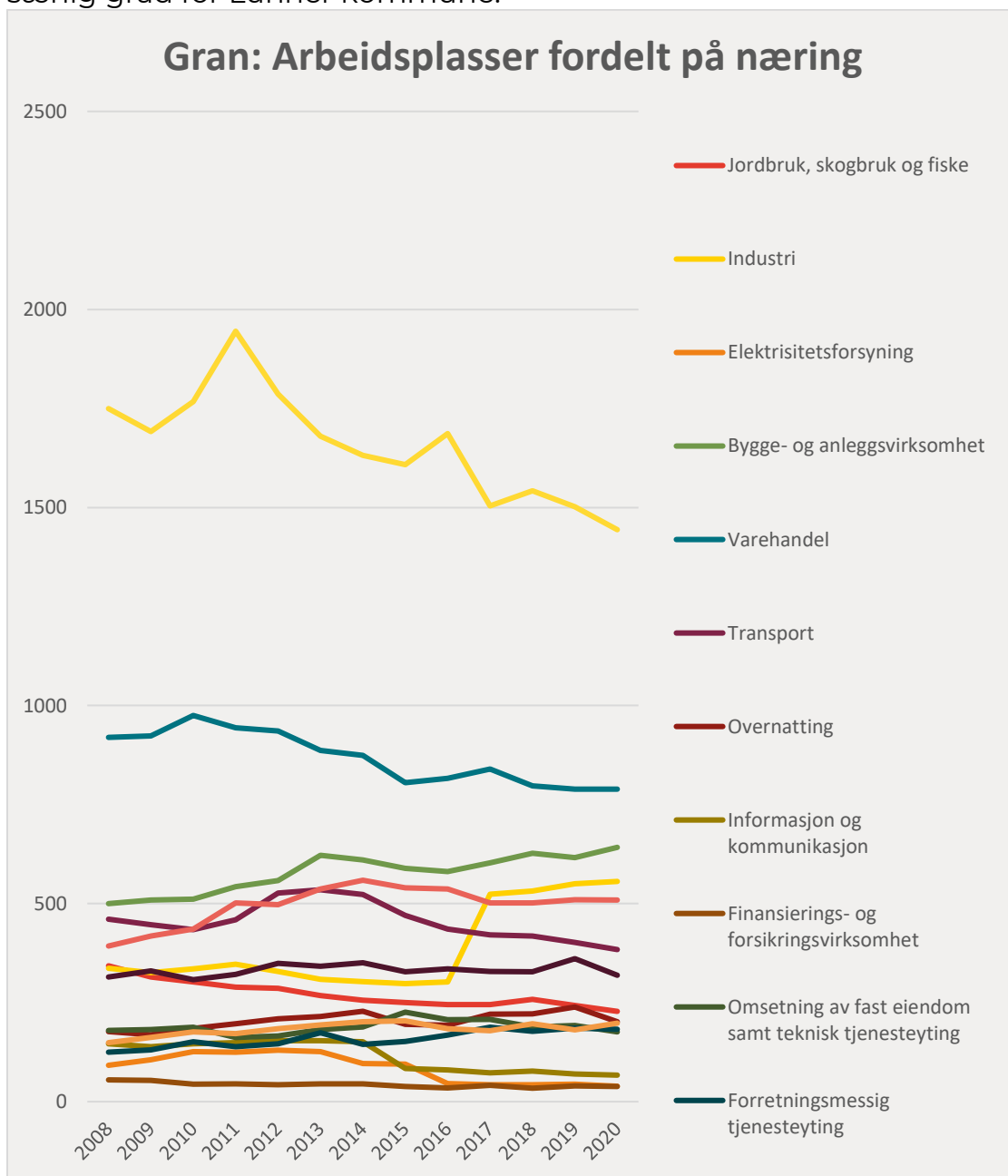
Nordre Land og Søndre Land hadde i denne perioden knapt nok netto innflytting for noen aldersgrupper. Gran har noe større netto innflytting enn disse to kommunene. Utviklingen i Gran har altså vært preget av redusert netto innflytting etter år 2000

Arbeidsplasser og næringsutvikling

Gran kommune har et variert næringsliv og fordelingen av sysselsettingen bærer preg av dette. Det er helse- og omsorgstjenester som sysselsetter flest i Gran. Selv om en stor del av dette er kommunale arbeidsplasser har også Gran kommune flere større private helseinstitusjoner.

Handel og service er den nest største næringen, deretter kommer industri, Det har vært fallende utvikling innen helse/omsorg og varehandel. Bygge- og anleggsvirksomhet og industri har hatt en økning. Handel- og service i Gran dekker et større omland enn bare Grans innbyggere. Handelen i Gran har også stor betydning for innbyggere fra omlandskommune og da kanskje i særlig grad for Lunner kommune.

Næringsutviklingsarbeid

Hadelandshagen AS

Hadelandshagen AS er en felles næringshage for lokalt næringsliv, og kommunene Lunner og Gran. Gran og Lunner kommuner eier 34 % av selskapet Hadelandshagen AS, resten eies av næringslivet på Hadeland. Innlandet fylkeskommune gir et tilskudd på kr. 300 000,- per år til Hadelandshagen AS.

Det må påregnes at et slikt tilskudd vil falle bort hvis Gran kommune endrer fylkestilknytning til nye Akershus fylkeskommune. Hadelandshagen AS kan søke om tilsvarende tilskudd fra nye Akershus fylkeskommune, men det er ikke mulig i dag å si noe sikkert om et slikt tilskudd kan bli gitt fra en ny fylkeskommune.

Visit Østnorge

Visit Østnorge er et destinasjonsselskap for kommunene Ringerike, Elverum, Våler, Jevnaker, Gran, Lunner, Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land og Ringsaker. Reiselivsbedriftene og kommunene er medlemmer. Visit Østnorge samarbeider med både med Akershus fylkeskommune og Innlandet fylkeskommune og et fylkesbytte for Gran kommunes del vil neppe ha påvirkning for drift av reiselivsselskapet.

Pendling

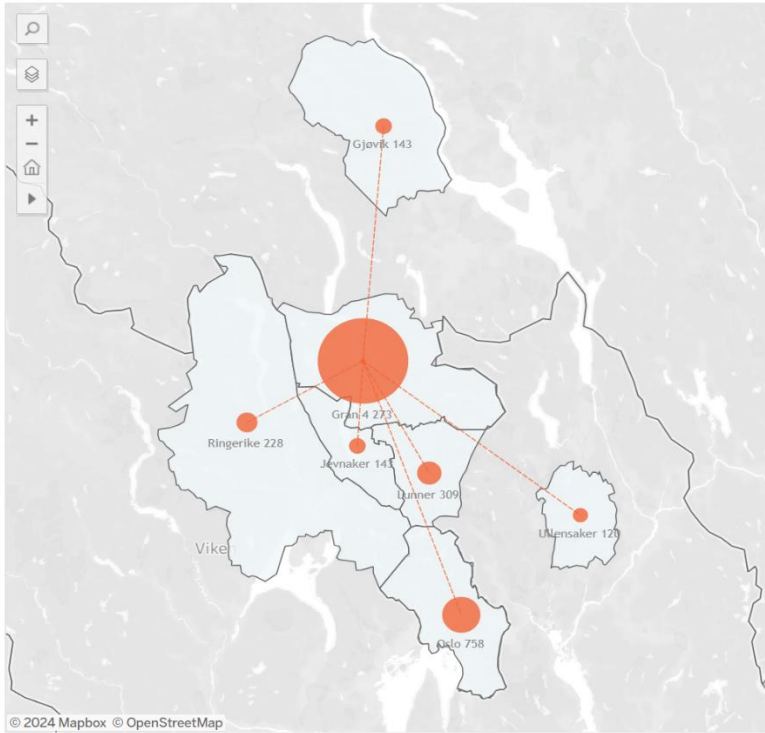
Gran kommune har betydelig pendling både ut og inn til Gran kommune. Likevel er Gran kommune den av Hadelandskommunens om har størst andel sysselsatte innenfor egen kommune. Gran har rundt 66% av de sysselsatte sin arbeidsplass i kommunen, og dermed en lavere andel som pendler ut av kommunen enn de to andre Hadelandskommunene.

I 2023 hadde en Gran en samlet befolkning på 13.568. Av disse var 6 756 personer sysselsatt, og 2 483 personer pendlet ut av kommunen. Ca. 760 personer hadde sitt arbeid i Oslo, omtrent 300 personer pendlet fra Gran til Lunner og litt mer enn 200 personer fra Gran pendlet til Ringerike.

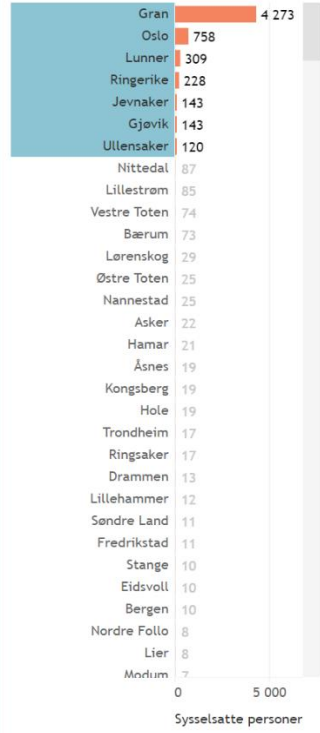
Det er verdt å merke seg at selv om Oslo og Lunner er de kommunene som flest fra Gran pendler til er også Ringerike, Gjøvik, Ullensaker og Nannestad vesentlige.

KART Bosted
Hvor jobber sysselsatte personer som bor i Gran kommune? 2023

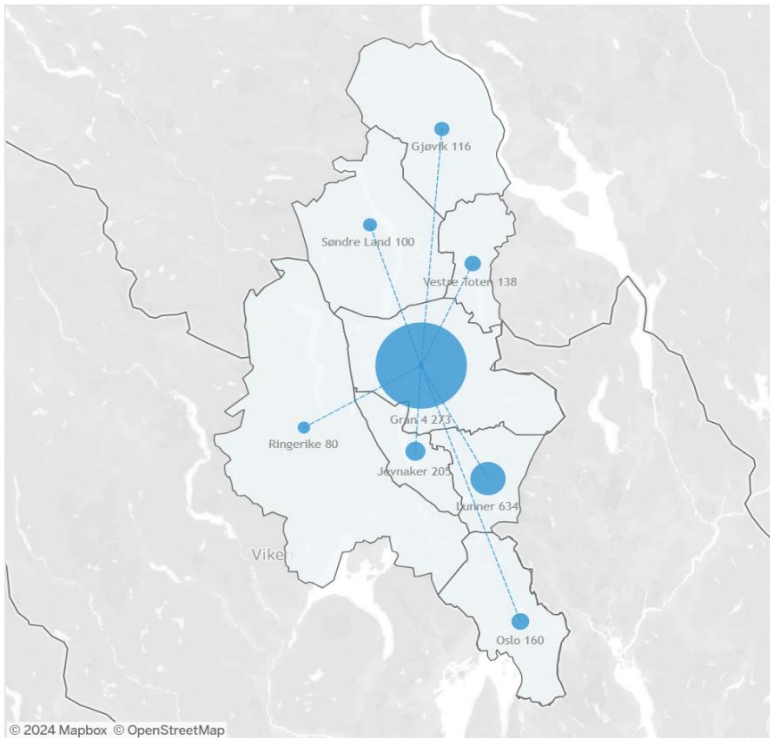

Bosted Gran
Rangering av kommuner

Kilde: Sysselsetting, registerbasert (<https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/sysselsetting-registerbasert>). Tallene er hentet fra Statistikkbank-tabell 03321 (<https://www.ssb.no/statbank/table/03321/>).

KART Arbeidssted
Hvor bor sysselsatte personer som jobber i Gran kommune? 2023

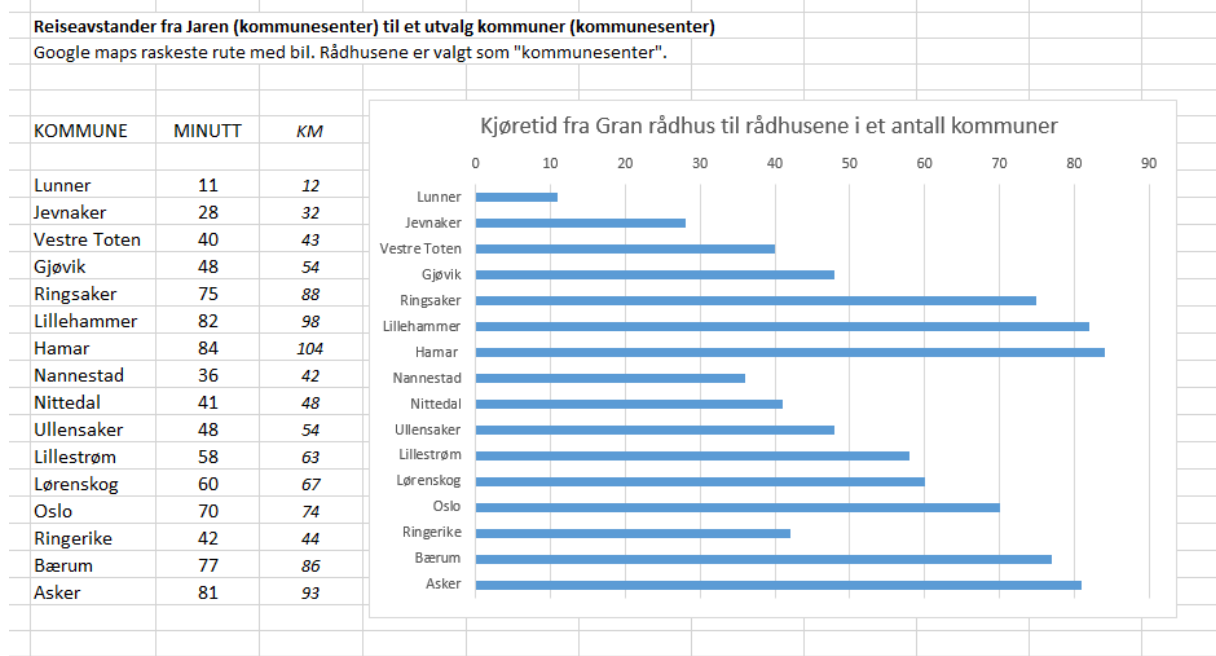
Arbeidssted Gran
Rangering av kommuner

Kilde: Sysselsetting, registerbasert (<https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/statistikk/sysselsetting-registerbasert>). Tallene er hentet fra Statistikkbank-tabell 03321 (<https://www.ssb.no/statbank/table/03321/>).

Det er mange kommuner som Gran har arbeidsutveksling/pendling og som dermed er viktig for sysselsettingen i Gran. Det er likevel en tydelig trend sørover over fylkesgrensen. Dette gjenspeiles også i reisetider til ulike kommunesenter i omlandet til Gran. Det er kortere reisetider sørover.

Fakta grunnlag for næringsstrategi for Hadeland gir ytterligere informasjon om næringsgrunnlag og pendling.

Bo og arbeidsmarkedsregion

Kommunaldepartementet har utarbeidet egne inndelinger av bo- og arbeidsmarkedsregioner. Inndelingen i BA-regioner har to formål. For det første møter inndelingen et generelt behov for en funksjonell analyseenhet mellom kommune- og fylkesnivå for regionale analyser. For det andre vil inndelingen bli brukt som en av flere indikatorer for å avgjøre satsene for den differensierte arbeidsgiveravgiften og kan potensielt også bli brukt i differensieringen av andre regionaløkonomiske virkemidler.

Til forskjell fra administrative regioner gjenspeiler ikke funksjonelle regioner administrative inndelinger, men vedvarende konsentrasjoner av menneskelig samhandling i et geografisk begrenset område.

Bo- og arbeidsmarkedsregioner (BA-regioner) er igjen en form for økonomiske regioner, der samhandlingen det er snakk om handler om arbeidsmarkedsintegrasjon og eventuelt felles tjenestebase for innbyggerne. En BA-region kan dermed forstås som en region med felles markeder for arbeidskraft og arbeidsplasser, der innbyggerne ikke trenger å flytte eller bruke vesentlig tid på å reise for å arbeide. Dette er utgangspunktet for denne inndelingen. Ut fra

definisjonen vil dermed pendlingsnivå og reisetid mellom bosted og arbeidssted være avgjørende for hvordan vi måler funksjonell integrasjon. Gran kommune er en del av bo- og arbeidsmarkedsregion Oslo/Bærum.

Tabell 4.5 Reisetid og pendling i BA-region Oslo/Bærum, 2017. Minutter og prosent.

		Reisetid	Ut- pendling	Inn- pendling	Sentralitet, kommune	Sentralitets- klasse	Inkluderingsgrunnlag
0301	Oslo/Bærum	11,88	70,21	70,21	994,82	1	Senterkommune
3025	Asker	27,79	36,14	3,78	904,99	1,45	Utpendling > 8
3030	Lillestrøm	23,25	33,16	3,16	933,1	1,57	Utpendling > 8
3020	Nordre Follo	22,85	40,85	2,65	923,74	2	Utpendling > 8
3029	Lørenskog	16,11	41,4	1,82	971	1	Utpendling > 8
3031	Nittedal	24,09	45,61	1,21	888	2	Utpendling > 8
3023	Nesodden	41,71	39,77	0,86	844	3	Utpendling > 8
3027	Rælingen	20,95	34,24	0,72	937	1	Utpendling > 8
3021	Ås	29,24	27,22	0,62	896	2	Utpendling > 8
3049	Lier	32,17	19,87	0,59	892	2	Utpendling > 8
3022	Frogn	33,37	27,42	0,49	906	2	Utpendling > 8
3034	Nes (Åk.)	42,87	18,82	0,49	813	3	Utpendling > 8
3019	Vestby	37,66	24,7	0,48	873	2	Utpendling > 8
3028	Enebakk	33,83	31,01	0,4	814	3	Utpendling > 8
3026	Aurskog-Høland	50,69	15,14	0,29	787,73	3,04	Utpendling > 8
3445	Lunner	50,71	23,39	0,25	782	3	Utpendling > 8
3032	Gjerdrum	28,49	29,09	0,22	881	2	Utpendling > 8
3038	Hole	41,31	25,7	0,2	792	3	Utpendling > 8
3446	Gran	66,1	10,0	0,2	776	3	Utpendling > 8

Gran kommune er den kommunen i arbeidsmarkedsregion Oslo/Bærum med lengst pendlevei og lavets ut- og innpendling. Gran kommune er eneste kommune i Innlandet som er en del av Bo og arbeidsmarkedsregion Oslo/Bærum. Lunner er del av samme arbeidsmarkedsregion, mens Jevnaker regnes som en del av bo- og arbeidsmarkedsregion Ringerike.

Landbruk

Landbruket er sentralt på Hadeland, selv om det sysselsetter langt færre enn for en del år siden er det sentralt for utvikling av kulturlandskapet, som identitetsskaper og som næring fortsatt. Gran kommune har fortsatt en betydelig landbruksnæring og landbruksforetakene i Gran kommune utgjør omtrent halvpartene av alle landbruksforetakene innenfor det området som det interkommunale Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal utgjør.

Soneinndeling og tilskuddssatser i ordningen Regionalt miljøprogram (RMP)

De regionale miljøtilskuddene (RMP) er rettighetsbaserte, årlige tilskudd til formål som er definert i egen forskrift. Alle jordbruksforetak som er berettiget produksjonstilskudd kan søke på disse, og tilskuddene tildeles etter standardvilkår og faste satser til alle som tilfredsstiller vilkårene. I tillegg kan organiserte beitelag søke om tilskudd til årlig drift, basert på antall dyr sluppet på beite i utmark.

Regionalt miljøprogram rulleres hvert fjerde år og utgangspunktet er Nasjonalt miljøprogram, der nasjonale mål og internasjonale forpliktelser på miljøområdet for jordbruket gir føringer. Regionalt miljøprogram utarbeides av Statsforvalteren i samarbeid med næringsorganisasjonene i landbruket, kommunene og fylkeskommune.

Forskjellen i tilskudd i et søknadsår gir et bilde for akkurat det året, og ikke nødvendigvis et sikkert bilde på framtidige tilskudd, siden tiltak og tilskuddssatser kan endre seg ut fra hva som blir avtalt i jordbruksoppgjøret årlig og når regionalt miljøprogram rulleres hvert fjerde år. Ser vi på søknadsomgangen 2023 finner vi at Innlandet har tiltakene «Tilrettelegging av hekke- og beiteområder for fugl», «Skjøtsel av kulturhistoriske områder (seterområder)», «Spredning av all husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesong». Disse tiltakene har ikke Oslo Viken. Derimot har Oslo Viken tiltakene «Skjøtsel av gårdsdammer», «Skjøtsel av styvingstrær», «Skjøtsel av enkeltstående automatisk fredete kulturminner (som gravhauger)», «Skjøtsel av steingjerder, bakkemurer, geiler/fegater/buveier, trekkerer», «Gras på områder utsatt for flom og erosjon», «Ingen jordarbeiding på flomutsatte arealer (tilleggstilskudd på samme arealer som er omsøkt for Ingen jordarbeiding om høsten)», «Kantsone i eng» og «Bruk av egenprodusert kompost».

Dersom landbruksforetak i Gran kunne ha søkt på tilskudd til de tiltakene som bare Oslo Viken har, ville forskjellen mellom de to statsforvalterområdene når det gjelder regionalt miljøprogram kommet nærmere hverandre. Om det hadde utlignet hverandre er umulig å si. Denne betraktningen er viktig å ha med seg når man sammenligner tallene for totalt tilskudd. Når det gjelder satsene for de ulike tiltakene i søknadsomgangen 2023 ligger Innlandet høyest på de fleste av tiltakene, mens Oslo Viken ligger høyest på tilskudd til «Drift av bratt areal», «Soner for pollinerende insekter», «Grasdekte vannveier i åker/korn» og «Direktesådd høstkorn».

For søknadsomgangen 2023 endte Innlandet med å gi RMP-tilskudd for totalt kr 7.556.228 for Gran kommune. Om landbruket i Gran skulle søkt samme tilskudd i Oslo Viken (unntatt de tiltakene som bare Innlandet har) ville landbruket i Gran fått tilskudd på kr 5.238.425. Men dette er altså ikke en helt reell sammenligning, da landbruket i Gran ville fått andre tiltak å søke på også. Men ser man kun på tallene, er forskjellen på kr 2.317.803 i favør av Innlandet. Her er det tiltaket «Ingen jordarbeiding om høsten» som har gitt et mertilskudd på kr 1.351.005 i forhold til om man skulle søkt på samme tiltak i Oslo Viken. De andre tiltakene som utpeker seg i favør av Innlandet er «Nedlegging av husdyrgjødsel» med kr 419.497 i mertilskudd, «Spredning av all husdyrgjødsel om våren eller i vekstsesongen» (finnes bare i Innlandet) med kr 382.677 i mertilskudd, «Tilrettelegging av hekke-

og beiteområder for fugl» (finnes bare i Innlandet) med kr 204.000 i mertilskudd og «Drift av beitelag» med kr 102.385 i mertilskudd i Innlandet.

Vi må anta at det også ville blitt søkt på de tiltakene Oslo Viken har som Innlandet ikke har. Da Gran har dobbelt så mange landbruksforetak som de tre kommunene Jevnaker, Lunner og Nittedal til sammen, legger vi dette til grunn for å estimere Grans omsøking på disse tiltakene. Da får vi et mertilskudd på kr. 1 106 2070, noe som reduserer forskjellen mellom Innlandet og Oslo Viken fra kr. 2 317 803 til kr. 1 211 533.

Ser vi på Regionalt miljøprogram (RMP) er det forskjeller mellom Statsforvalterembetene. Dette er også en av hensiktene med ordningen at de enkelte regioner skal kunne ha ulike prioriteringer. Derfor inneholder RMP-pakka i Innlandet noen ulike ordninger i forhold til RMP-pakka i Oslo Viken. Tidligere var hovedtrekket at plantedyrkinga kom best ut under Oslo Viken sine satser, mens de husdyrrelaterte tilskuddene rundt beiting og spredning av husdyrgjødsel kom best ut i Innlandet. Imidlertid har tilleggsbevilgninger i «Oslofjordpakka» slått ut med høyere satser for tiltak mot avrenning til vann også i Innlandet. Oslo Viken har også fått ekstra bevilgninger her, men med innføring av regionale miljøkrav er det blitt et større areal som er omsøkt for flere av tiltakene mot avrenning til vann, og dette er nok ikke tatt høyde for i fordeling av midlene. Ved økt søkning på et tiltak, blir dermed også satsene lavere, da den totale tilskuddspotten må fordeles på flere søkere/større areal.

Soneinndeling og tilskuddssatser i andre ordninger

Når det gjelder «Produksjonstilskudd i jordbruket (PT)» er denne uavhengig av fylkestilhørighet. Denne har sitt eget system for inndeling av soner og er ikke direkte avhengig av fylkenes grenser.

Når det gjelder andre ordninger innen landbruket, også skogbruket, er det noe ulike tilskuddspotter til de enkelte kommunene, men hva den enkelte kan oppnå er også avhengig av hvor stort beløp det søkes om for hver enkelt ordning fra år til år. Det er derfor vanskelig å si noen om forskjeller på dette.

Et annet tema som regioninndelingen kan påvirke er flytting av småfe. Dette er under myndighetsområdet til Mattilsynet. I praksis er det mulig å flytte handyr av småfe mellom regioner (med regioner menes det fylker i denne sammenhengen), men det krever mer arbeid og medfører større kostnader enn ved flytting av de samme dyrene internt i en region.

Etter at Lunner og Jevnaker gikk over til Oslo Viken er inndelingen av rovdyrsoner endret. Lunner og Jevnaker ble flyttet fra rovdyrson 3 til rovdyrson 4 uten involvering av kommunene. Begrunnelsen fra sentralt hold var at kommunen skulle holde til i den rovdyrsona som de kunne

velge inn politikerne sine til. Dette har sammenheng med fylkesting/fylkeskommuneinndelinga.

Når det gjelder tilskudd til drenering, er dette en pott som Statsforvalteren bevilger til kommunen per år. Dreneringstilskuddet er avhengig av innkomne søknader og landbrukskontorets erfaring er at så langt alltid har fått mer midler til drenering dersom det er et økt behov lokalt. Her er det ikke forskjeller mellom Innlandet og Oslo/Viken.

Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL) er også en pott som Statsforvalteren tildeler kommunen årlig. Hvordan Oslo/Viken ville ha tildelt midler til Gran ut fra Gran kommunes kvaliteter og behov, vites ikke. Landbrukskontoret melder inn behov for midler og beskriver prosjekter vi forventer å få søknad på i forkant.

Blant annet bevilget Statsforvalteren i Viken kr 1,2 mill til Nittedal kommune i 2021. Siden vi har søknadsfrist 15.mars for SMIL, kan vi oppleve at søkere trekker søknaden sin eller at varslede prosjekt ikke blir omsøkt. Da har vi erfart at det ikke er vanskelig å få omfordelt SMIL-midler til de andre to kommunene vi forvalter i Oslo/Viken (Lunner og Jevnaker). Når landbrukskontorets kommuner ikke ligger i samme region, kan vi ikke fordele midler i en ordning over regiongrensen. Her vil det kunne være en fordel at alle kommuner som Landbrukskontoret har et forvaltningsansvar for ligger i samme fylke.

Når det gjelder skogbruket er det ulike tilskuddsposter i de ulike fylkene, men der styrer landbrukskontoret satsene lokalt slik at de er like uavhengig av hvilken kommune foretaket tilhører. Samtidig så ser det ut til at det er relativt mer tilskuddsmidler i Innlandet enn i Oslo/Viken. For 2023 er det bevilget kr 851.000 i Innlandet, og kr 572.000 i Oslo/Viken. Men dette er avhengig av hvor de pågående prosjektene til enhver tid er, f.eks. skogsvegprosjekter.

Landbrukssamarbeidet på Hadeland

Det er et velutviklet samarbeid innenfor landbruket på Hadeland gjennom Landbrukets Fagråd Hadeland Nittedal. Det er frykt for at dette vil kunne forvitte hvis det blir en varig situasjon med to fylker.

Det er også pekt på at inndeling i to ulike fylker vil ha negative følger for forvaltning av rovdyrsoner og for saueavlsarbeidet på grunn av mattilsynets regler. Det er arbeidskrevende og dyrt å flytte avlsau over fylkesgrensene. Det er per i dag enklere å få tilskudd til enkelte typer driftsbygninger i Viken enn i Innlandet.

Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal

Landbrukskontoret for Hadeland er et vertskommunesamarbeid mellom Nittedal, Jevnaker, Lunner og Gran kommuner. Gran kommune er vertskommune. Landbrukskontoret påpeker at det er et merarbeid ved å forholde seg til to statsforvalterembeter i forhold til ett.

Opplevelsen fra landbrukskontoret er at oppsplitting av Hadeland med ulike fylkestilknytning fører til mindre samhold i landbruket og mindre slagkraft utad. Landbrukskontoret tilpasser seg ulikhetene og forholder seg til de to statsforvalterne, men dette oppleves ikke rasjonelt.

Fylkeskommunale tjenester og politikk

Norge styres på tre nivåer: Statlig, fylkeskommunalt og kommunalt. Det statlige nivået består av Stortinget, regjeringen og statsforvaltningen. Statsforvaltningen er en samlebetegnelse for departementer, direktorater og en rekke faste råd og utvalg. Regjeringen er den utøvende makt, hvilket vil si at den «styrer Norge» på bakgrunn av vedtak og fullmakter fra Stortinget. Statsforvaltningen er underlagt regjeringen, og statsrådene leder hvert sitt departement. Statsforvalteren kan betegnes som «statens forlengede arm» mot kommunene.

Det lokale nivået er delt inn i kommuner og fylkeskommuner og er begge folkevalgte nivå. Fylkeskommunen og kommunen har selvråderett på en rekke områder. Det lokale selvstyret har lang tradisjon og tanken er at lokale politikere er best egnet til å ta avgjørelser som angår nærområdet. Kommunene og fylkeskommunene står for en stor andel av den offentlige tjenesteproduksjon i landet. Oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene avgjøres av Stortinget.

Fylkeskommunen er tilnærmet likt organisert som kommunen med en administrasjon og politisk ledelse. Fylkeskommunen og kommunen velger selv om de organiserer seg etter formannskapsmodell med et valgt formannskap eller fylkesutvalg, eller en parlamentarisk modell på lik linje med Storting og regjering. Akershus fylkeskommune har valgt en parlamentarisk styringsmodell, dvs. fylkesråd som kan sammenlignes med regjering mens fylkestinget kan sammenlignes med Stortinget. Innlandet har beholdt formannskapsmodellen.

Fylkeskommunen tar seg av oppgaver som er for store til at hver kommune i et fylke kan klare dem alene, eller saker som går på tvers av kommunene og trenger et mer helhetlig blikk for å bli løst godt. Fylkeskommunen har blant annet ansvar for videregående opplæring,

regional utvikling og planlegging, kultur, samferdsel (fylkesveger og kollektivtrafikk), folkehelsearbeid og tannhelsetjeneste.

Politisk innflytelse

Politisk innflytelse handler om politisk representasjon i styrende politiske organer og i hvilken grad man får oppmerksomhet og gjennomslag for politiske prioriteringer som er viktige for Gransamfunnet.

Gran kommune vil utgjøre en større befolkningsmessig andel i Innlandet fylkeskommune enn i ny Akershus fylkeskommune. Men de tre Hadelandskommunene vil ha en større befolkningsmessig andel i Akershus enn Gran vil ha i Innlandet.

Gran kommune har i dag to representanter på fylkestinget i Innlandet. Det er to stortingsrepresentanter fra Gran valgt inn fra Oppland valgdistrikt på Stortinget. Det kan også nevnes at Lunner fikk to representanter inn i det første fylkestinget i det nye Akershus fylke.

Hvordan mulighetene vil være til representasjon i et nytt fylkesting og et nytt valgdistrikt til Stortinget ligger utenfor det som rådmann har vurdert i denne utredningen.

Det er større samvirke gjennom arbeidsreiser, arbeidsplasser og handel med kommuner sørover enn nordover. Det kan medføre at man har større interessefellesskap med kommuner Akershus enn i Innlandet. Det er også grunn til å tro at utfordringene Gran kommune vil stå overfor i framtida har større likhetstrekk med utfordringene til kommuner i deler av Akershus enn utfordringene til kommunene nord i Innlandet.

Videregående skole, læreplasser, karrieresenter og regionalt kompetanseforum

Dette kapitlet er skrevet ut ifra dagens situasjon. Akershus fylkeskommune har sendt en faktautredning til Gran kommune der de vurderer ulike sider ved et fylkesbytte, og her er Videregående skole gitt en grundig omtale, se vedlegg.

Fylkeskommunen eier og driver de offentlige videregående skolene. De har ansvaret for den videregående opplæringen som er inngangsporten til både arbeidsliv og videre studier. Den videregående opplæringen omfatter studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram. De samarbeider med næringslivet, og har mange lærebedrifter som gir praktisk opplæring til våre lærlinger.

De videregående skolene har i tillegg støttetjenester (elevtjeneste) som tilbyr rådgivning knyttet til videre karriere/studier, sosialpedagogisk rådgivning, og generell veiledning og støtte til elever som trenger det.

Fylkeskommunen tilbyr også voksenopplæring gjennom karrieresentrene.

Hadeland videregående skole ble åpnet i 2012 og har per oktober 2023 totalt 744 elever og cirka 140 ansatte. Det er et bredt fagtilbud:

- Bygg- og anleggsteknikk
- Elektro og datateknologi
- Helse- og oppvekstfag
- Helsearbeiderfag med studiekompetanse
- Idrettsfag
- Medier og kommunikasjon
- Musikk, dans og drama
- Restaurant- og matfag
- Salg, service og reiseliv
- Studiespesialisering
- Teknologi- og industrifag
- Påbygging til generell studiekompetanse

Her er oversikt over elevtall for de siste skoleårene:-

- Skoleåret 2019/20: 903 elever 433 fra Lunner og Jevnaker
- Skoleåret 2020/21: 885 elever 408 fra Lunner og Jevnaker
- Skoleåret 2021/22: 815 elever 349 fra Lunner og Jevnaker
- Skoleåret 2022/23: 774 elever 335 fra Lunner og Jevnaker
- Skoleåret 2023/24: 744 elever 329 fra Lunner og Jevnaker

Hadeland: Antall 16-åringer per år 2017-2023 (startår VGS)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Jevnaker	69	99	82	81	85	87
Lunner	117	130	115	110	117	119
Gran	188	174	178	187	158	174
Totalt	374	403	375	378	360	380

Det er mange ulike grunner til at elever fra Hadelandskommunene ikke velger å gå på Hadeland videregående skole. Elever fra Jevnaker går også på videregående opplæring i Hønefoss samt at det kan være utenlandsopphold, private tilbud, andre tilbud på andre videregående skoler, språkopplæring for nyankomne uten grunnskole for å nevne noe.

Innlandet fylkeskommune hadde en samarbeidsavtale med Viken fylkeskommune om videregående opplæring. Denne er videreført med Akershus fylkeskommune, og arbeidet med en ny samarbeidsavtale med Akershus er i gang, se også Akershus' faktautredning (vedlegg).

Elevene i Lunner og Jevnaker kan med dagens avtale søke skoleplass i begge fylker, og har de samme rettighetene til skoleplass ved Hadeland

videregående skole som elever som er bosatt i Gran kommune. Elevene i Lunner og Jevnaker kan også derfor få skoleplass i begge fylker. Dette innebærer at det er noe usikkerhet knyttet til om elevene fra Jevnaker og Lunner vil takke ja til skoleplass i Akershus eller ved Hadeland videregående. Inntaket ved Hadeland videregående kan på bakgrunn av dette også være noe usikkert frem til skolestart hvert år i august.

Hadeland videregående forholder seg i hovedsak til Inntak i Innlandet fylkeskommune, med noen unntak hvor skolen må samarbeide med begge fylkeskommuner.

Hadeland videregående skole samarbeider med både Akershus og Innlandet fylkeskommune når det gjelder oppfølging av enkeltelever som avbryter opplæringen, da hvert fylke har sin egen Oppfølgingstjeneste. Lærlinger får også oppfølging fra sitt bostedsfylke.

Det er en rekke større og mindre oppgaver som krever mer tilrettelegging gitt at elevene er fra ulike fylker.

Ved et eventuelt fylkesbytte for Gran kommune vil en eventuell overdragelse av Hadeland videregående skole vil være å anse som en virksomhetsoverdragelse, og videre drift av Hadeland videregående skole vil være avhengig av vedtak og prioriteringer i ny fylkeskommune. Det er i denne sammenhengen verdt å merke seg at Akershus fylkeskommune har fritt skolevalg - i motsetning til Innlandet fylkeskommune som har et nærskoleprinsipp.

Karrieresenteret hadde i skoleåret 2023/2024 135 elever fordelt på 69 fra Gran, 42 fra Lunner og 24 fra Jevnaker. Karrieresenteret har 8 ansatte og bred kompetanse i fagfeltet voksnes læring og er ett av 9 karrieresenter i Innlandet. Målgruppe er innbyggere og virksomheter i kommunene Gran, Lunner og Jevnaker. Lunner og Jevnaker dekkes per i dag av avtalen om videregående opplæring mellom Innlandet og Akershus. I 2023/2024 tilbys disse fagene:

- Helse og oppvekst VG1,
- Helsearbeiderfag Vg2,
- Barne og ungdomsarbeiderfag Vg2,
- Fag til generell studiekompetanse med «Six.pack» med fagene Norsk, engelsk, historie, samfunnskunnskap, naturfag, matematikk
- Modulstrukturert opplæring i fagene helsearbeider, kokk, ernæringskokk, salg, renhold, logistikk, produksjonsteknikk, gjenvinning, betong

Karrieresenteret har ulike oppgaver som sekretærfunksjon for regionalt kompetanseforum, tilby karriereveiledning for de over 19 år, har koordinator som arbeider med koordinering av rådgivningstjenesten i det

13 årige skoleløpet, drifter regionale nettverk for rektor i ungdomsskole og videregående, rådgivernettsverk, nettverk for de som arbeider med opplæring for minoritetsspråklige og tilbyr kurs til arbeidslivet på forespørsel. Karrieresenteret arbeider også med desentrale studier i samarbeid med Fagskolen Innlandet, Høgskolen Innlandet, NTNU Gjøvik og andre aktuelle samarbeidspartnere.

Akershus har bygget opp arbeidet rundt voksnes læring på en annen måte enn Innlandet. I Akershus er det tre veiledningssentre; Romerike, Follo og Asker og Bærum. Disse tilbyr tjenestene:

- Karriereveiledning
- Videregående opplæring for voksne
- Oppfølgingstjenesten (OT)
- Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

Selve gjennomføring av videregående skole for voksne gjennomføres ikke i eget karrieresenter, men under organiseringen til den videregående skolen. Det er dermed sannsynligvis at dagens Karrieresenter vil bli lagt ned når skolen overtas av Akershus. Gran kommune har ingen formening om at den ene måten å organisere dette viktige arbeidet på er noen bedre enn den andre.

På bakgrunn av endringer i ny opplæringslov og sterkere rettigheter til voksne for videregående opplæring vil den typen arbeid som i dag gjøres på karrieresenteret få en større rolle enn de har hatt tidligere. Det er derfor viktig å jobbe for at Gran og Hadeland finner en god organisering for disse tjenestene i nytt fylke, se også Akershus' faktautredning som er vedlagt.

Det kan være forskjeller i driftstilskuddene fra fylkeskommunene til videregående opplæring, men dette vil være avhengig av framtidige prioriteringer fra fylkeskommunene.

Regionalt kompetanseforum er et organ som skal hjelpe til med å samkjøre behov og arbeid mellom de ulike aktørene som jobber med videregående opplæring og kompetanse i regionen. Medlemmer her er kommunene, HVS, karrieresenter, NAV, voksenopplæringen, Hadelandshagen, fylkene og Hadeland IPR. I dette organet dukker det stadig opp saker som blir mer utfordrende på regionalt nivå når elever ved videregående skole og på karrieresenteret tilhører ulike fylker. Dette gjelder inntak ved tilbudene, ulike løp for ulike elever avhengig av fylke, mer administrasjon ved opprettelse av nye tilbud som kombinasjonsklasser, praksiskontor og desentrale studier. I noen saker som for eksempel opprettelse av kombinasjonsklasser som er et økt behov gitt økt antall flyktninger er man først avhengig av at tjenesten er berørt i avtalen mellom Innlandet og Akershus, samt at fylkestinget i Akershus vedtar dette. Vi må derfor jobbe mot begge fylkeskommunene for å få på plass et slikt tilbud, noe som krever tid.

Samferdsel og kollektivtransport

Vegnettet binder fylket sammen og er viktig for både innbyggere, næringsliv og turister. Fylkeskommunen har ansvaret for å planlegge, bygge, drifte og vedlikeholde alle fylkesveiene. Det er ca. 196 km fylkesvei i Gran kommune. Prioriteringene i forhold til drift er som oftest med basis i standarder fra Statens vegvesen, men etter at fylkesvegdrift er overført til fylkeskommunen er det større mulighet for prioriteringer innenfor hvert fylke. Utbedringstiltak og investeringstiltak gjennomføres etter prioriteringer i hvert enkelt fylke. I Gran er det per i dag et fylkesveitiltak som ligger inne i investeringsplanen.

I tillegg samarbeider Gran kommune og Innlandet fylkeskommune om løsning for ny miljøgate i Gran sentrum. Dette er et prosjekt i regi av vegvesenet og finansieringen er statlig, men veien skal være fylkesveg.

Fylkeskommunene har fokus på trafiksikkerhet og gir årlig tilskudd til kommunene. Fylkeskommunen krever at kommunen skal ha egen plan for trafiksikkerhet for å få tilskudd.

Akershus fylkeskommunen har i sin faktautredning (se vedlegg) gått grundig inn i Grans andel av fylkesvegnettet, og vurdert konsekvenser av overtagelse. De har også vurdert broer, veglys, skilt og trafiksikkerhet på fylkesvegene. I utredningen påpeker fylkeskommunen at mye av vårt fylkesvegnett har mindre trafikk og lavere standard enn det meste av fylkesvegnettet i Akershus. Beregningene viser at Akershus vil trenge ca. 50 millioner mer pr. år til dekning av fylkesveiene i Gran kommune. De peker også på at Innlandet fylkeskommune kun har ett investeringstiltak på fylkesvegnettet i Gran i perioden 2022-25, det er 0,5 km fortau langs nedre del av Lynnebakka.

Innlandet har gjort satsinger med bl.a. ny ferje mellom Horn og Tangen, samt opprusting av to kaianlegg. Dette har vært en tung og viktig satsing fra Innlandet fylkeskommune. Ferja er en del av fylkesvegnettet, og driften er et fylkeskommunalt ansvar. Innlandet fylkeskommune drifter i dag ferja i egen regi. Ved et eventuelt fylkesbytte vil det være forhandlinger mellom fylkeskommunene om overføring av verdier og oppgaver. Tilsvarende vil gjelde for Randsfjordferja Elrond. Hvordan driften vil foregå etter et fylkesbytte vil være opp til den nye fylkeskommune å avgjøre.

Fylkeskommunen har ansvaret for all kollektivtransport. Det har vært en utvikling der en særlig har fått styrket forbindelsen i Viggadalen mellom Harestua og Brandbu. Bedre kollektivtilbud er viktig for Gran. Busstilbudet er organisert av fylkeskommunene. Det er Innlandstrafikk som i dag drifter busstjenestene i alle de tre Hadelandskommunene, i en avtale som løper fram til juli 2026. Fylkeskommunen inngår avtaler med leverandørene om

bussrutetilbudet, og for Innlandstrafikk del har disse avtalene gjerne en varighet på rundt 10 år. Det er nylig igangsatt anbudsprosesser for nye avtaler på Hadeland, og konkurransegrunnlaget er planlagt lagt ut før sommeren 2024.

Innlandet fylkeskommune opplyser om at det i lengre tid har pågått møteaktivitet mellom Innlandstrafikk og Ruter om forhold rundt dagens og framtidens kollektivtilbud på Hadeland. Det drøftes alternative løsninger slik at reisende fra Lunner og Jevnaker kan billetteres som «Ruter-kunder». Ved et eventuelt fylkesbytte må en regne med at hele kollektivtilbudet på Hadeland på sikt vil bli organisert gjennom Ruter. Dette vil også gjelde skoletransport.

Fylkeskommunen har et ansvar for å se kollektivtilbudet i sammenheng med samfunnsutviklingen. De vil i tillegg til å ha ansvar for kollektivtilbud med buss, være med å påvirke kollektivtilbud med tog og eventuelt andre transportformer. De har utredninger og påvirker for eks. Nasjonal Transportplan vil bli lagt fram våren 2024.

Gran kommune har i samarbeid med kommunene langs riksveg 4 og Gjøvikbanen prioritert å arbeide med de store riksvegsatsingene gjennom samarbeidet Stor-Oslo nord. Dette samarbeidet har vært viktig for å få gjennomslag for investeringer på Gjøvikbanen og rv. 4, og dette vil fortsette uavhengig av et eventuelt fylkesbytte. Men Gran vil nok ha større mulighet til (sammen med Lunner og Nittedal) å delta mer aktivt i prosesser knyttet til utvikling av veg og bane ut fra Oslo ved en fylkestilknytning til Akershus.

For Gran er det vesentlig å bedre kollektivtilbudet. Fylkeskommunen spiller en viktig rolle både hva gjelder tilbud men ikke minst å være med å påvirke statlige myndigheter i forhold til prioriteringer og finansiering. Når de vesentligste pendleveiene for innbyggere i Gran går sørover kan det argumenteres med at det er lettere å kunne påvirke dette når en er i samme fylke som kommunene sør for oss.

Det å drive et godt kollektivtilbud på tvers av fylkesgrenser er en utfordring i mange regioner da det er egne politiske prioriteringer i fylkene og dermed i de ulike kollektivselskap. For å sette søkelys på disse utfordringene har Hadeland IPR sammen med Ringeriksregionen satt søkelys på dette gjennom en konferanse 19. april 2024 hvor man utfordrer både politikere på fylkesnivå og kollektivselskapene på hvordan man kan samarbeide bedre og gi et tilbud som fungerer mer sømløst på tvers av grensene.

Tannhelsetjeneste

Fylkeskommunen har ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten i fylket. De driver helsefremmende og forebyggende tannhelsearbeid og gir gratis tannhelsetjeneste til prioriterte grupper. De gir regelmessig tilbud til:

- Barn og ungdom fra fødsel til og med det året de fyller 18 år
- Mennesker med psykisk utviklingshemninger i og utenfor institusjon
- Grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmetjeneste
- Ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret
- Andre grupper som fylkeskommunen har vedtatt å prioritere

Den offentlige tannhelsetjenesten kan i tillegg yte tjenester til voksne pasienter mot betaling etter fylkeskommunens bestemmelser og fastsatte takster.

Innlandet har en tannhelseklinikk lokalisert på HVS, og denne vil ved evt. fylkesbytte bli overført til ny fylkeskommune. Akershus har forsikret om at praksisen med behandling av pasienter fra både Gran og Lunner vil fortsette etter et fylkesbytte.

Næringsliv/næringsutvikling

Fylkeskommunene samarbeider med kommuner og andre aktører for å oppnå et bærekraftig og internasjonalt konkurransedyktig næringsliv. De jobber for at bedrifter skal samarbeide og dele kunnskap med hverandre, og for at næringslivet skal bli sterkere og mer konkurransedyktig. Deres bidrag inn i samarbeidene kan være økonomi, kompetanse og/eller nettverk.

Fylkeskommunene forvalter en rekke tilskuddsordninger og kan hjelpe de som ønsker å etablere en bedrift gjennom ulike ordninger.

Fylkeskommunene arbeider for at forskning skal resultere i flere nye bedrifter og nye produkter og tjenester i eksisterende bedrifter. Videre er landbruk, reiseliv og bioøkonomi viktige næringer å løfte. Næringslivets behov for fremtidig kompetanse har særskilt oppmerksomhet i tverrfaglige forum hvor næringsliv, utdanning, NAV og andre samarbeider. Fylkeskommunen gir støtte til andre aktørers aktiviteter, men driver også egne prosjekter og tjeneste

Innlandet fylkeskommune har gitt tilskudd til prosjekter i Gran kommune. Både gjennom Regionrådet, bredbåndsatsing, tilskudd til Hadelandshagen AS og til sentrumsutviklingsprosjekter. Hadelandshagen er ikke en del av SIVAs næringshageprogram og støttes dermed ikke over statsbudsjettet. Støtte gis dermed som prosjektstøtte med fylkeskommunale midler. Innlandet fylkeskommune har uttalt at dersom fylkesbytte skjer fra 2028 vil de være positive til å gi støtte i noen år framover.

Innlandet fylkeskommune har også uttalt at fylkesbytte ikke automatisk betyr at de vil selge sine andeler i Hapro. Det foreligger nylig vedtak om at fylkeskommunen skal beholde eierskap i arbeidsmarkedsbedriftene.

Akershus fylkeskommune har tilsvarende løsninger for å gi tilskudd på mange områder, men er administrativt satt opp på en annen måte. Ved en endring til Akershus fylkeskommune må man fra kommunalt hold jobbe noe annerledes enn man gjør i dag for å muliggjøre seg den samme typen midler som man tidligere har gjort i Innlandet fylkeskommune.

På regionalt nivå er hovedutfordringen i dag at Hadeland som region befinner seg i to fylker og dermed kan man møte utsagn som at et tilskudd fra fylket til regionen kun gjelder kommunene som hører til sitt fylke. Vi har egentlig en forståelse av at Hadeland er en region i søknadsprosesser med begge fylker, men opplever ulike saker hvor man kun får støtte til enkeltkommuner og må søke tilsvarende i det andre fylket. Et aktuelt eksempel per nå er etablering av praksiskontor i forbindelse med desentrale studier. Statsforvalter i Innlandet tilbyr støtte til dette til regionene Valdres, Gudbrandsdal og Hadeland. Men gitt at Gran er eneste kommune i Innlandet så avkorter de støtten til Hadeland i forhold til de andre regionene. Dette er forståvidt forståelig, men vi må da i dialog med Statsforvalter i Viken for å søke om resterende støtte hos dem. Aksept for denne søknaden avhenger da av prioriteringer hos dem da fokusområder hos de ulike statsforvalterne ikke er koordinert. Dette er ikke i det store bildet den viktigste saken for Gran kommune eller regionen Hadeland, men den illustrerer godt merarbeid og utfordringen ved å være i to ulike fylker og høre til to ulike statsforvaltere.

Tilskudd og støtteordninger

Fylkeskommunen fordeler en rekke tilskudd til frivillige for å opprettholde og stimulere bredt til frivillig arbeid. Innbyggerne skal oppleve variert tilbud der de bor, både innen idrett, friluftsliv, kunst eller kultur. De frivillige bidrar til å sikre mangfoldet i samfunnet og gjennomfører en rekke tiltak som bidrar til å opprettholde og utvikle et levende lokalsamfunn i bygd og by. Tilskudd og støtteordninger er mange blant annet spillemidler til anlegg for idrett og friluftsliv, frivillige møteplasser, integrering og inkludering for å nevne noen få i tillegg omtales noen under hvert område for eksempel næringsliv og trafikksikkerhet.

Folkehelse

Bærekraftig utvikling er et overordnet mål for samfunnsutviklingen både lokalt, nasjonalt og globalt. For å nå dette målet er effektivt folkehelsearbeid i hele landet viktig. Fylkeskommunenes folkehelsearbeid skal bidra til god helse og livskvalitet for hele befolkningen.

Folkehelsearbeid handler om å skape gode miljøer som fremmer befolkningens helse, trivsel og livskvalitet.

Fylkeskommunens rolle er å være pådriver, samordne folkehelsearbeidet i fylket. Formidle oversikt og analyse av helsesituasjonen og påvirkningsfaktorer, stimulere til kunnskapsbaserte folkehelse tiltak, fremme folkehelse innen fylkeskommunens egne ansvarsområder og veilede kommuner og andre partnere.

Folkehelse er omtalt i pkt. 6 i faktautredningen fra Akershus, se vedlegg.

Regional utvikling

Fylkeskommunene har en sentral samfunnsutviklerrolle hvor miljø, økonomi og sosial utvikling sees i sammenheng. Stedsutvikling/byutvikling m.m. er viktige oppgaver fylkeskommunen skal engasjere seg i. Fylkeskommunen skal jobbe helhetlig og på alle samfunnsnivåer, og er regional planmyndighet etter plan- og bygningsloven. Regionale planer er for eksempel førende for fylkeskommunens innsats på næringsområdet. Mange planspørsmål berører forhold ut over den enkelte kommune, og det er fylkeskommunen som er regional planmyndighet. På det regionale planområdet er de sentrale verktøyene regional planstrategi, regional plan, interkommunalt plansamarbeid og regionalt planforum.

Begge fylkeskommunene har lang tradisjon for å engasjere seg i den lokale samfunnsutviklingen i kommunene. Innlandet arbeidet i forrige valgperiode med tre regionale planer – for inkludering, klima/energi/miljø og samfunnssikkerhet. Akershus er allerede i gang med å ferdigstille en regional planstrategi for perioden 2024-2028. Dette er nærmere omtalt i den faktautredningen vi har fått fra Akershus, se vedlegg.

Innlandet og Akershus har naturlige naturgitte forskjeller og ulike utfordringer, som vil gjenspeile seg i fokuset på regional utvikling. Hvordan dette vil slå ut for Gran etter et eventuelt fylkesbytte er vanskelig å forutsi. Dette vil også i stor grad avhenge av politiske prioriteringer i de enkelte fylkestingene i årene framover. Innlandet har lagt stor vekt på arbeidet i regionrådene og har støttet disse med partnerskapsmidler. Akershus har i sine innspill påpekt at Hadeland framstår som en sammensveiset region som har satset på lokal kulturarv og attraktivitet for besøk, bosetting og næringsutvikling. Lunner kommune ble i 2021 valgt ut som en av tre pilotkommuner i Viken i ordningen med «bygdemiljøpakker», og dette er et arbeid som vil bli videreført og prioritert i Akershus.

Klima- og miljø

Fylkeskommunen har en sentral rolle i arbeidet med å redusere klimagassutslipp i fylket. Sammen med kommune, næringsliv og organisasjoner jobber de for å oppnå felles klimamål. De bidrar til forskning, og planlegger tiltak og virkemidler som skal føre til redusert klimagassutslipp. Fylkeskommunen som planmyndighet koordinerer også planarbeidet for å beskytte og forbedre vannmiljøet i ferskvann og kystvann i det enkelte fylke. De har også en viktig rolle som planmyndighet i viltforvaltningen.

Begge fylkene har hatt et sterkt fokus på klima- og miljøarbeid gjennom mange år. På bakgrunn av naturgitte ulikheter mellom fylkene har nok dette arbeidet vært lagt opp litt ulikt. I Innlandet har naturlig nok primærnæringsenes rolle vært viktig, bl.a. med fokus på skogressursene, treforedling og bruk av treverk og ikke minst jordbrukets rolle i klimaarbeidet. I Viken/Akershus har de arbeidet mye med klimagassreduksjon, utvikling av klimanettverk for kommunene og støtte til kommunalt klimaarbeid, klimahensyn i offentlige anskaffelser og mer miljørettede temaer som miljøsituasjonen i Oslofjorden.

Kultur, idrett, frivillighet og kulturminner

Fylkeskommunen skal legge til rette for et godt profesjonelt og frivillig kulturliv i hele fylket. Fylkesbibliotek, film, musikk, scenekunst og visuell kunst er med og bidrar til ytringsfrihet og engasjerende opplevelser. Fylkeskommunen er regional kulturminneforvalter og har ansvar for å ivareta nasjonale og regionale kulturminneinteresser i plan og byggesaker, samt følge opp saker knyttet til fredede kulturminner. De gir råd og veiledning til kommuner og eiere av verneverdige og fredete kulturminner. Kultur gir oss identitet og samhørighet og er en forutsetning for et godt, inkluderende og opplyst samfunn. Mens Riksantikvaren er overordna myndighet for forvaltning av kulturminneloven har fylkeskommunen fått stort delegert ansvar. De fleste saker som vedr fornminner, verna eller bevaringsverdige bygninger eller kulturmiljøer, går derfor gjennom fylkeskommunen.

Idrettskretsene organiseres etter fylkesinndelingene, men så lenge særforbundene organiseres på tvers av fylkesgrensene har fylkesinndelingen lite å bety for idretten. Tilsvarende vil det være for annen frivillighet.

Tippemidler og en del tilskuddsordninger administreres gjennom fylkene. Her er det utfordringer når en har prosjekter på tvers av fylkesgrensene eller prioriteringene og praksis blir ulike i de to fylkene. Det innebærer merarbeid for felles kulturkontor for Lunner og Gran.

Fylkeskommunen gir i noen tilfeller tilskudd direkte til enkeltprosjekter. I Gran kommune har Operafest mottatt et slikt tilskudd.

Akershus har i sin faktautredning om fylkesbytte for Gran en egen omtale av folkehelse, idrett og integrering (pkt. 6) og kultur (pkt. 8). Her pekes det på disse fagfeltene som svært viktige for nye Akershus. De mener at det gode samarbeidet på kulturområdet mellom Gran og Lunner vil ha nytte av å være en del av samme fylke.

Statsforvalterembetets oppgaver

Statsforvalteren opptrer som statlig sektormyndighet og som tilsynsmyndighet overfor kommunene. De er også sentrale som rettsikkerhetsinstans og klageorgan innenfor sentrale områder i den kommunale tjenesteytingen. Innenfor disse oppgavene har ikke ulik fylkestilknytning større betydning for kommunene

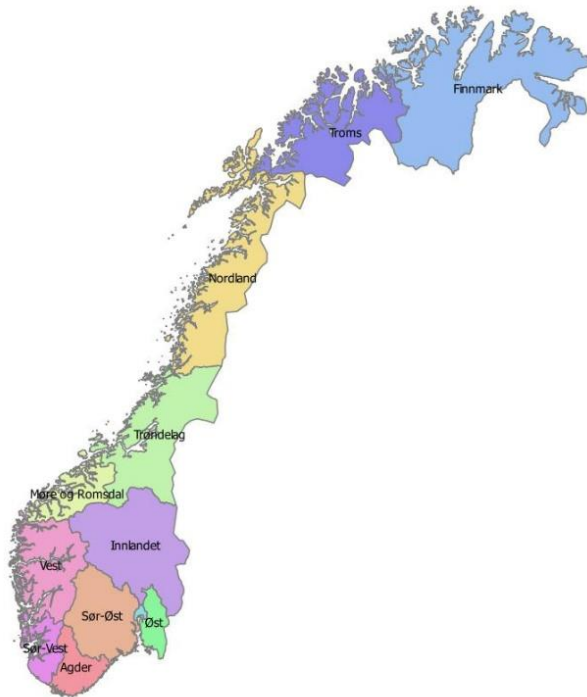
Det er særlig der Statsforvalter har veiledningsansvar overfor tjenesten og samler kommunene til fagsamlinger så opplever man å at de kommunale tjenestene innenfor fagområder som undervisning, barnevern, helse og omsorg på Hadeland da ikke lenger møtes på disse samlingene.

Der statsforvalteren har ansvar for tilskuddsmidler til prosjekter innenfor disse tjenestene vil man måtte søke to statsforvaltere, når man har samarbeid på tvers av fylkesgrensene.

Andre statlige tjenester

Politi

Gran kommune er en del av Innlandet politidistrikt. Innlandet politidistrikt omfatter alle kommuner i Innlandet fylke og Lunner kommune. Gran politistasjon er nærmeste politistasjon for Gran og Lunner kommuner. Om Gran kommune ønsker å bytte fylke er det ikke automatikk i at Gran og Lunner bytter politidistrikt.

Figur 3 politidistrikt

Det vil likevel være naturlig å tenke seg at dette spørsmålet kan bli reist og at Gran og Lunner kommuner blir overført til Øst eller Sør-øst politidistrikt. Øst politidistrikt omfatter Romerike, Follo og Østfold
Sør-øst omfatter Buskerud, Telemark og Vestfold.

Domstoler

Endringer i domstolstruktur følger andre prosesser enn valg av fylke. Det har vært gjennomført en domstolsreform og er varslet nye endringer av domstolstrukturen.

Gran kommune tilhører

- Vestre Innlandet tingrett
(med rettssteder i Fagernes, Gjøvik, Lillehammer og Vågåmo)
sammen med Dovre, Etnedal, Gausdal, Gjøvik, Lesja, Lillehammer, Lom, Nord-Aurdal, Nord-Fron, Nordre Land, Ringeby, Sel, Skjåk, Søndre Land, Sør-Aurdal, Sør-Fron, Vestre Slidre, Vestre Toten, Vang, Vågå, Østre Toten, Øyer og Øystre Slidre.
- Vestre Innlandet jordskifterett
(med rettssteder på Lillehammer, Fagernes og Vågå)
omfatter Jevnaker, Lunner, Gran, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Gjøvik, Lillehammer, Gausdal, Øyer, Ringeby, Sør-Fron, Etnedal, Sør-Aurdal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre,

Vang, Nord-Fron, Sel, Dovre, Lesja, Vågå, Lom og Skjåk.

Før domstolsreformen tilhørte Gran Gjøvik tingrett sammen med Gjøvik, Lunner, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land og Nordre Land; Vest-Oppland og Sør-Gudbrandsdal jordskifterett som var lokalisert til Lillehammer, omfattet Jevnaker, Lunner, Gran, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Gjøvik, Lillehammer, Gausdal, Øyer, Ringebru og Sør-Fron.

En reversering av domstolsreformen fører derfor ikke til endringer for Gran, med dagens status, verken for tingrett, forliksråd eller jordskifterett.

jf. k-sak 45/21 Etablering av eget forliksråd for Gran 22.4.2021 ble Lunner som følge av Forskrift om nye rettskretser for tingrettene overført Ringerike, Asker og Bærum tingrett i 2021. Det førte til at også forliksrådet ble overført samme rettskrets, noe som gjorde det umulig å ha felles forliksråd for Lunner og Gran. Innlandet politidistrikt stiller sekretariatsfunksjon for Lunner forliksråd, fordi Lunner fortsatt tilhører politidistriktet. Domstolsreformen endret ikke politidistrikter.

Det er ikke avklart om et eventuelt fylkesbytte på sikt kan medføre konsekvenser for endring i rettskretser.

Sykehus

Gran kommune er en del av Innlandet sykehusområde. Det har Sykehus Innlandet HF (Helseforetak) som områdesykehus. Sykehuset Innlandet er en del av Helse Sør-Øst RHF (Regionalt helseforetak) Eventuelt fylkesbytte for Gran kommune vurderes til ikke å ha noen konsekvenser for tilhørighet til områdesykehus. Motsatt vil et spørsmål om bytte av områdesykehus i forbindelse med utredning av endret fylkestilknytning kunne utløse en u hensiktsmessig politisk oppmerksomhet i Regjeringen og Stortinget.

Gran kommunes strategi er som tidligere å arbeide for etablering av et nytt Mjøssykehus og etablering av lokalmedisinsk senter for Lunner og Gran på Sagatangen. Denne strategien ligger fast uavhengig av fylkestilknytning. Kommunen ønsker ikke å bytte helseforetak som en del av et eventuelt fylkesbytte.

NAV

NAV er både en statlig og kommunal tjeneste Gran kommune har felles NAV kontor med Lunner kommune, NAV Hadeland, gjennom et vertskommunesamarbeid og partnerskapsavtale med NAV stat. Organiseringen av NAV kontorene følger fylkesinndelingen, med unntak av Viken som er delt i Øst og Vest Viken.

Det er NAV som avgjør om en deling av Viken og eventuelt fylkesbytte for Gran kommune skal ha konsekvenser for organiseringen av NAV. Det vil være rimelig å anta at et fylkesbytte for Gran vil innebære at lokalt NAV-kontor knyttes til NAV Østviken, eller et nytt NAV Akershus. Dette vil neppe ha noen påvirkning på hvilke tjenester som ytes fra NAV lokalt.

Interkommunale samarbeid

Det er et utstrakt interkommunalt samarbeid på Hadeland og særlig mellom Lunner og Gran kommune.

Nedenfor følger et oppsett over formalisert samarbeid som Gran kommune har. I tillegg til dette er det også en og del faglig samarbeid innenfor ulike fagområder som bl.a. beredskap og plan og byggesak.

NIVI analyse har gjennomført en utredning om interkommunalt samarbeid i Buskerud på oppdrag fra statsforvalteren i Oslo og Viken. Denne peker på at det er et utstrakt interkommunalt samarbeid over fylkesgrensen av 35 interkommunale samarbeid over fylkesgrenser som ble dokumentert i rapporten var 21 på Hadeland.

Rapporten pekte også på at Hadeland har utviklet samarbeid på noen områder som ikke er vanlige som kultur- og flyktningtjeneste. Det er også utviklet rutiner gjennom egne Vertskommunemøter for evaluering, styring og rapportering. Dette kan være et eksempel for andre kommuner.

Vertskommunesamarbeidene er basert på egne avtaler om mellom de enkelte kommunene deltar. Eventuelt fylkesbytte vil ikke ha direkte virkning for verskommunesamarbeidene. De løper til en av samarbeidskommunene velger å gå ut av samarbeidet.

Tabell 1 Oversikt over interkommunale samarbeid

	Navn på samarbeidsordning	Deltaker-kommuner	Antall komm.	Innhold
1	Lunner og Gran brann- og redning	Lunner, Gran	2	Felles brann- og feiervesen
2	Gran og Lunner interkommunale vannverk	Gran, Lunner	2	Vannforsyning i begge kommuner

3	NAV Hadeland	Gran, Lunner	2	Felles NAV-kontor
4	Intermediæravdeling Gran og Lunner	Gran, Lunner	2	Avtale om forsterket sykehjemsavdeling inkludert kommunal akutt døgn-plasser.
5	Helsestasjon for ungdom Gran-Lunner	Gran, Lunner	2	Åpent to dager i uken. Kommunene stiller helsesøsterressurs tre timer hver sin åpningsdag. Tilbud om legekonsultasjon, to timer hver uke, gis bare en av dagene.
6	Lunner og Gran voksenopplæring	Lunner, Gran	2	Felles voksenopplæring
7	Flyktingetjenesten for Gran og Lunner	Lunner, Gran	2	Felles flyktingetjeneste med ansvar for flyktingarbeid/introduksjonsprogram i de to deltakerkommunene
8	Kulturkontoret for Lunner og Gran	Gran, Lunner	2	Felles kulturkontor med ansvar for lokale kulturtilbud i kommunene inkl. felles kulturskole
9	Hadeland Digital	Gran, Lunner	2	Samarbeid om felles kartløsning og relevante utviklingsprosjekter
10	Etablererveiledning Lunner og Gran	Gran, Lunner	2	Etableringsveiledning i begge kommuner etter driftsavtale med Hadelandshagen AS. Formålet er å hjelpe etablerere og innovatører med å utvikle levedyktige bedrifter på Hadeland.
11	Hadeland kulturskole	Gran, Lunner	2	Felles kulturskole, del av felles kulturetat
12	Regionrådet for Hadeland	Gran, Lunner, Jevnaker	3	Regionrådsfunksjoner
13	Hadeland Energi AS	Gran, Jevnaker, Lunner	3	Forvalter investeringer i elnett, kraftomsetning og fibernett. Del Av Glitre Energi AS
14	Hadeland Kraft AS	Gran, Jevnaker, Lunner	3	Kraftproduksjon, Del av Glitre Energi AS
15	Innkjøps samarbeid på Hadeland	Gran, Lunner, Jevnaker	3	Formålet er etablering og vedlikehold av felles innkjøpsstrategi for kommunene, inngå og administrere felles rammeavtaler på vegne av deltagerkommunene, bidra til at anskaffelser skjer innenfor gjeldende lover, samt være kommunenes

				kontaktpunkt overfor andre innkjøpsordninger
16	Hapro AS	Gran, Lunner, Jevnaker og Innlandet fylkeskommune	4	Arbeids- og inkluderingsbedrift
17	Hadeland veterinærvakt	Gran, Lunner, Jevnaker	3	Forskriftsfestet veterinærvakt utenom arbeidstid, helger og høytid (forvaltes av Landbrukskontoret)
18	Landbrukskontoret for Hadeland og Nittedal	Gran, Lunner, Jevnaker, Nittedal	4	Felles landbrukskontor. Behandler alle landbrukssaker i kommunene
19	Randsfjordforbundet	Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land	4	Forening med formål å ivareta kommunenes og allmenhetens interesser i fremtidige konsesjoner og vannforvaltning, miljø, fiske og friluftsliv i Randsfjorden.
20	Hadeland og Ringerike avfallsselskap AS (HRA)	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner	5	Avfallsselskap
21	Ringerike og Hadeland skadefellingslag	Ringerike, Hole, Jevnaker, Gran, Lunner	5	Samarbeid om kvotejakt, lisensfelling og skadefelling av rovvilt (bjørn, jerv, gaupe, ulv).
22	Randsfjordmuseet AS	Gran, Lunner, Jevnaker, Nordre Land, Søndre Land, Gausdal	6	Museumsdrift. Konsolidert museum bestående av enhetene Kittilbu Utmarksmuseum, Lands Museum, Hadeland Folkemuseum og Hadeland Bergverksmuseum.
23	Barnevernvakten i Gjøvik	Gjøvik, Gran, Lunner, Nordre Land, Søndre Land, Østre Toten, Vestre Toten	7	Døgnkontinuerlig barnevernsvakt utenfor vanlig arbeidstid
25	Gjøvik interkommunale legevakt (GIL)	Gjøvik, Gran, Lunner, Nordre Land, Søndre Land, Østre Toten, Vestre Toten	7	Felles legevakt fra kl 15-08 på hverdager, og hele døgnet på helg og høytid. I tilknytning til Gjøvik sykehus. Legevaktsentral mottar og håndterer medisinske henvendelser fra publikum i legevaktdistriktet hele døgnet (tlf 116 117).
26	Lunner og Gran legevakt	Gran, Lunner	2	Felles legevakt på Gran Mandag–fredag: kl. 15.00–23.00 Helg og høytid: kl. 08.00–23.00. Nattlegevakt på Gjøvik (se over)
27	Miljørettet helsevern IKS	Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Gran, Lunner	7	Samarbeid om en rekke lovpålagte oppgaver innenfor miljørettet helsevern

28	Ringerike krise- og kompetansesenter for vold i nære relasjoner	Ringerike, Jevnaker, Hole, Modum, Krødsherad, Sigdal, Lunner, Gran, Sør Aurdal, Nord Aurdal, Vang, Etnedal, Øystre Slidre, Vestre Slidre	14	Lovpålagt krisesentertilbud
29	Nok. Gjøvik IKS	Gjøvik, Gran, Lunner, Lillehammer, Østre Toten, Vestre Toten, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang, Øyer	15	Senter mot seksuelle overgrep. Lavterskel gratis hjelpetilbud og fagressurs til personer som har vært utsatt for seksuelle overgrep og deres pårørende.
30	Innlandet revisjon IKS	Lillehammer, Gjøvik, Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Øyer, Gausdal, Østre Toten, Vestre Toten, Jevnaker, Lunner, Gran, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang	24	Regnskaps- og forvaltningsrevisjon for eierkommuner og fylkeskommunen
31	IUA Oppland	Lillehammer, Gjøvik, Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal, Østre Toten, Vestre Toten, Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang	24	Beredskap mot akutt forurensning
32	IKA Opplandene	Kongsvinger, Hamar, Lillehammer, Gjøvik, Ringsaker, Løten, Stange, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler (Innlandet), Elverum, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os, Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal, Østre Toten, Vestre Toten, Gran, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang, Jevnaker, Lunner, Nittedal, Lørenskog	44	Interkommunalt arkivdepot for kommuner i Hedmark og Oppland. Består av kommuner og fylkeskommuner i Hedmark og Oppland med tillegg av 4 kommuner i Viken. Fylkesarkivet i Oppland er vertskap og er ansvarlig for tjenesteleveringen.
33	Alarmsentral brann Innlandet (ABI)	Kongsvinger, Hamar, Lillehammer, Gjøvik, Ringsaker, Løten, Stange, Nord-Odal, Sør-Odal, Eidskog, Grue, Åsnes, Våler (Innlandet), Elverum, Trysil, Åmot, Stor-Elvdal, Rendalen, Engerdal, Tolga, Tynset, Alvdal, Folldal, Os, Dovre, Lesja, Skjåk, Lom, Vågå, Nord-Fron, Sel, Sør-Fron, Ringebu, Øyer, Gausdal, Østre Toten, Vestre Toten, Gran, Lunner, Søndre Land, Nordre Land, Sør-Aurdal, Etnedal, Nord-Aurdal, Vestre Slidre, Øystre Slidre, Vang	46	110-alarmsentral organisert som del av Hamar kommune. Sentralen dekker 46 kommuner i Innlandet fylke, omfatter 22 kommunale, interkommunale og regionale brannvesen. Regionen har ca 380.000 innbyggere.
34	Osloregionen IKPR	Aremark, Marker, Skiptvet, Hvaler, Våler, Råde, Rakkestad, Halden, Indre Østfold, Moss, Sarpsborg, Fredrikstad, Hurdal, Gjerdrum, Lunner, Enebakk, Nannestad, Frogn, Aurskog-Høland, Vestby, Rælingen, Nesodden, Ås, Nes, Nittedal, Eidsvoll, Ullensaker, Lørenskog, Nordre Follo, Lillestrøm, Asker, Bærum, Oslo, Rollag, Krødsherad, Sigdal, Hole,	65	Formålet er å initiere, utvikle og støtte samarbeidstiltak som styrker Osloregionens posisjon som en konkurransedyktig og bærekraftig region i Europa. Samarbeidet i regionen skal særlig rettes

		Jevnaker, Modum, Øvre Eiker, Lier, Kongsberg, Ringerike, Drammen, Holmestrand, Horten, Færder, Eidskog, Gjøvik, Gran, Grue, Hamar, Kongsvinger, Løten, Nord-Odal, Nordre Land, Ringsaker, Stange, Søndre Land, Sør-Odal, Vestre Toten, Østre Toten, Åsnes		mot utforming av strategier og igangsetting av samarbeidsprosesser på områder hvor samordning av deltakernes innsats vil være viktig. Prioriterte innsatsområder er areal, transport, mobilitet og logistikk, klima og miljø, konkurransekraft og attraktivitet.
35	Stor-Oslo nord	Gjøvik, Østre Toten, Vestre Toten, Nordre Land, Søndre Land, Nittedal, Gran, Lunner,	7	Samarbeid for å påvirke arbeidet med forbedring av kommunikasjonene inn til Oslo for kommunene langs rv. 4 og Gjøvikbanen.

Regionalt politisk samarbeid, interkommunalt politisk råd

Hadelandskommunene Gran, Lunner og Jevnaker har lang tradisjon for regionalt samarbeid. På grunn av blant annet regionreformen og det at Hadeland ligger på grensen mot ulike fylker har det regionale politiske samarbeidet de siste årene vært preget av diskusjoner om tilhørighet for de ulike kommunene og hvordan de tre Hadelandskommunene skal samarbeide på tvers av fylkesgrensene.

Fra 1/1-2024 er Gran, Lunner og Jevnaker igjen samlet i det som formelt heter Hadeland nært og naturlig interkommunalt politisk råd (forkortes Hadeland IPR). Både Innlandet og Akershus fylkeskommuner møter i dette rådet med politiske representanter.

Hadeland IPR jobber med markedsføring av kommunene i regionen, uttalelser fra regionen og er hørings- og samordningspart for kommunene og fylkeskommunene. Regionrådet er finansiert med tilskudd fra kommunene og partnerskapsmidler fra Innlandet fylkeskommune. Akershus fylkeskommune tilbyr prosjektstøtte basert på søknader som gir en annen arbeidsform for administrasjonen i IPR'et enn det man er vant med fra Innlandet.

Statsforvalter og fylkeskommuner forholder seg i stor grad til regionrådene / IPR-ene i koordinering av samarbeid, høringer og ved veiledning og samlinger. Etter etableringen av Innlandet opplever vi at Gran / Hadeland har treffpunkter med Gjøvik- og Valdresregionen i sammenheng med at det er samlinger og informasjon.

Dagens samarbeidsavtale for Hadeland IPR gjelder kun for 2024. I løpet av året arbeider man med de ulike områdene i et interkommunalt politisk råd

med mål om å legge grunnlaget for en mer langsiktig samarbeidsavtale for 2025 og videre.

På bakgrunn av Hadeland sin geografiske plassering har man fra Hadeland IPR sin side arbeidet for å bedre samarbeid og dialog i alle retninger ut fra Hadeland uavhengig av fylkesgrenser. Det er etablert halvårlige møter med Samarbeidsrådet for Nedre Romerike og Gardermoreregionen sammen med Hadeland. På tilsvarende måte er det etablert halvårlige møter med Ringeriksregionen. Vi har et tett samarbeid med Gjøvikregionen gjennom Stor-Oslo nord samarbeidet og arbeider også for et fast møtepunkt på IPR nivå mot denne regionen.

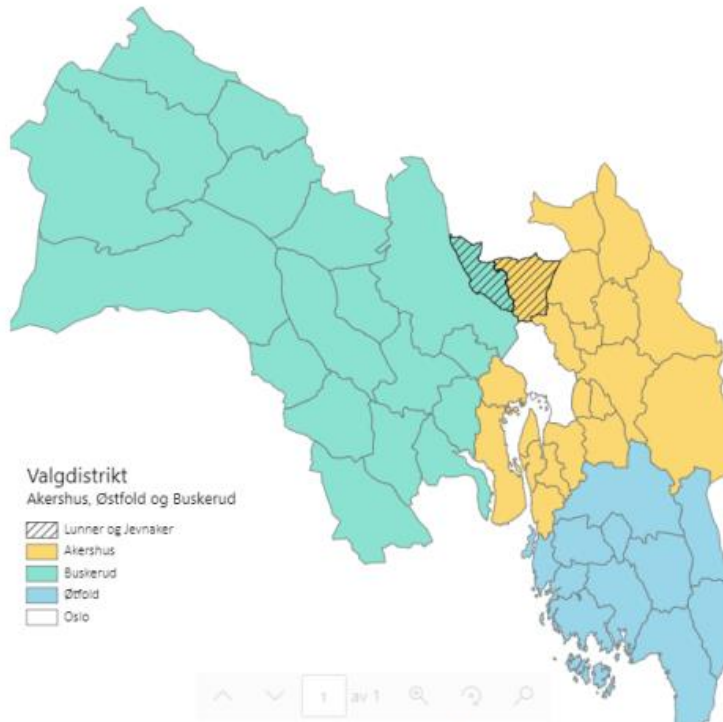
Se forøvrig mer omtale av dette temaet i kapitlet om regional utvikling ovenfor.

Valgdistrikter

Det representative demokratiet utgjør kjernen i det norske folkestyret. Annethvert år er det enten stortings- og sametingsvalg eller kommunestyre- og fylkestingsvalg. Fylkene utgjør valgdistriktene til

Kart – nye fylker/dagens valgdistrikter

Kartet viser dagens valgdistrikter, slik forskrift til valgloven inndeler kommunene i valgdistrikter for Akershus, Østfold og Buskerud¹, med utheving av Jevnaker og Lunner.

Noen kommuner har byttet tilhørighet til andre valgdistrikter for Stortingsvalg og fylkestingsvalg sammenlignet ved tidligere valg.

Fom. 1.1.2020 inngår nå følgende nye kommuner i Buskerud valgdistrikt: Svelvik (tidligere Vestfold) i nye Drammen, og Jevnaker (tidligere Oppland).

I Akershus valgdistrikt inngår Hurum og Røyken (tidligere Buskerud) i nye Asker, Lunner (tidligere Oppland), og Rømskog (tidligere Østfold) i nye Aurskog-Høland. I Østfold valgdistrikt inngår de samme kommunene som i tidligere Østfold, med unntak av Rømskog.

¹ <https://lovdata.no/forskrift/2003-01-02-5/§41a>

stortingsrepresentantene og antall valgdistrikt er igjen regulert av grunnloven. Overgangen til nye fylker og nå også oppløsning av fylker igjen, vil ha konsekvenser for valgdistriktene. Det er grunnlovsfestet at vi skal ha 19 valgdistrikter i Norge, mens det i valgloven står at det er fylkene som utgjør valgdistriktene. Regjeringen fremmet derfor en proposisjon med forslag til endringer i valgloven som gjorde at stortingsvalget i 2021 kunne gjennomføres med 19 valgdistrikter. Stortinget vedtok ny valglov i juni 2023 og fastsatte inndeling i 19 valgdistrikter.

Det har vært praksis at hvis det gjøres endringer i fylkesgrensene og en kommune bytter fylke, bytter kommunen også valgdistrikt. Dette vil kunne påvirke mandatfordelingen mellom valgdistriktene.

Det er ikke mulig å si noe sikkert om inndeling av valgdistrikt. Det vil likevel være naturlig å tro at valg av nytt fylke for Gran også innebærer bytte av valgdistrikt i forhold til framtidige Stortingsvalg. I ny valglov, som ikke er trådt i kraft ennå, tilhører Lunner og Jevnaker Akershus valgdistrikt, og Gran Oppland valgdistrikt

Økonomiske konsekvenser ved et fylkesbytte

Kommunens inntekter avgjøres gjennom skatteinntekter og statens inntektssystem for kommuner og fylkeskommuner.

Det er ingen faktorer i inntektssystemet som er knyttet til fylkestilhørighet. Et eventuelt fylkesbytte vil ikke ha konsekvenser for Gran kommunes inntekter gjennom inntektssystemet.

Det har tidligere relativt sett vært noe mindre skjønnsmidler til fordeling i Statsforvalterembetet i Viken/Akershus enn i Innlandet. De siste to årene har Gran kommune fått kr. 500 000 til 1 000 000 i skjønnsmidler hvert år. Det er over tid blitt mindre skjønnsmidler til fordeling generelt

Som det er påpekt i avsnittene om næringsliv og regionrådsamarbeid er det enkelte tilskudd fra Innlandet fylkeskommune som det er usikkert om en vil få i en ny Akershus fylkeskommune.

Den viktigste faktoren for kommunens inntekter er hvordan utviklingen i befolkningen og befolkningssammensetningen er.

Utredningen om oppdeling av Viken viser at, gitt dagens inntektssystem, vil det økonomiske handlingsrommet vil være større for Akershus enn for de to andre nye fylkene. Økningen i frie inntekter henger i sterk grad sammen med befolkningsutviklingen. Forventet befolkningsvekst er sterkere i Akershus enn i Østfold og Buskerud.

Forventet befolkningsvekst for landet som helhet er fram til 2031 er på drøye 4 %. Det er forventet befolkningsvekst innenfor Akershus, Østfold og Buskerud på henholdsvis 10 %, 6 % og 5 %. For Innlandet er forventet befolkningsvekst på 2 %.

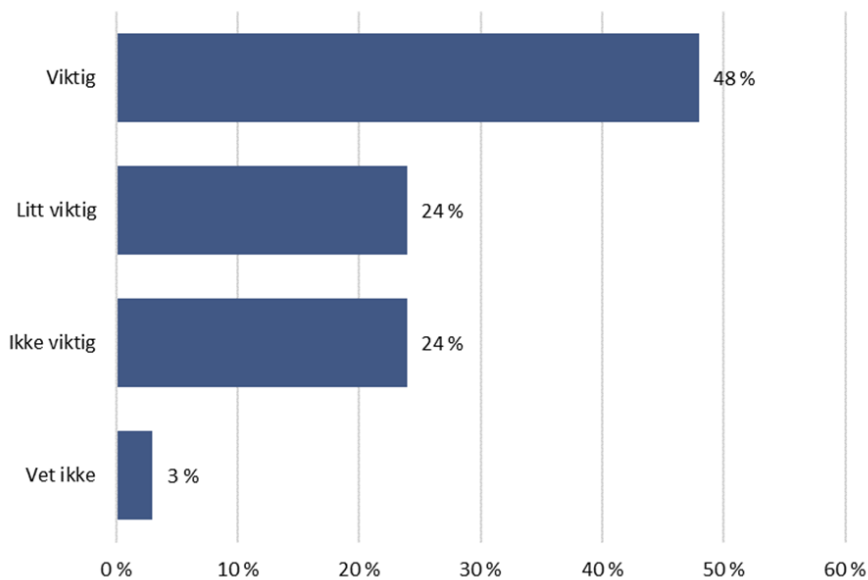

Opinionsundersøkelse

Gran kommune gjennomførte i 2022 en spørreundersøkelse blant befolkning med hjelp av Sentio research group. Der stilte Gran kommune følgende spørsmål:

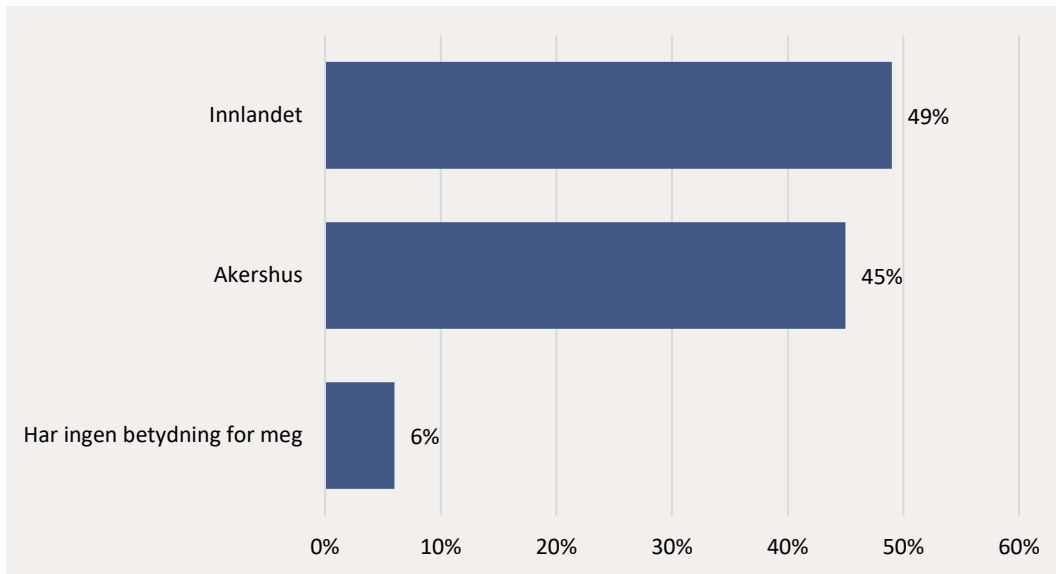
Hvor viktig er det for deg at hadelandskommunene Lunner, Jevnaker og Gran er i samme fylke?

- 7 av 10 innbyggere i Gran kommune mener det er viktig eller litt viktig at hadelandskommunene er i samme fylke
- 24 prosent mener det ikke er viktig at kommunene er i samme fylke
- 3 prosent oppgir «vet ikke»

Hvilket fylke ønsker du at Gran kommune skal tilhøre i fremtiden?

- Respondentene er delt på midten når det gjelder spørsmålet om hvilket fylke Gran kommune skal tilhøre i fremtiden
- 49 prosent ønsker at Gran kommune skal tilhøre Innlandet
- 45 prosent ønsker at Gran kommune skal tilhøre Akershus
- 6 prosent svarer at det ikke har noen betydning for dem.

Fortolkning av disse resultatene vil rådmannen være forsiktig med, men det virker som at identiteten for innbygger i Gran først og fremst er knyttet til Hadeland og Oppland/Innlandet.

Samlet vurdering

Skal Gran kommune søke om å endre fylkestilknytning?

Gjennom regionreformen, der Lunner og Jevnaker søkte tilknytning til Viken og deretter vedtak om å oppløse Viken, var det en reell mulighet for at de tre Hadelandskommunene kunne havne i tre ulike fylker. Etter fire år der Hadelandskommunene har vært i ulike fylker tok ordføreren i Gran, sammen med ordførerne i Lunner og Jevnaker, et initiativ overfor kommunalministeren for å vurdere mulighetene til å vurdere Gran kommunes fylkestilknytning på nytt.

Når både Lunner kommune og Jevnaker kommune nå har blitt en del av Akershus fylke har denne situasjonen blitt enda tydeligere. Gran kommune står overfor et viktig valg - om en ønsker at alle tre Hadelandskommunene skal samles i samme fylke, eller om Gran kommune skal fortsette i Innlandet fylke.

Rådmannen er blitt bedt om å utrede hvilke konsekvenser det vil ha for Gran kommune om man bytter til nytt Akershus fylke. Før 1. januar 2024 var det en utfordring at det ikke var mulig å få klare svar på alt fordi Akershus fylke ikke eksisterte. I løpet av mars og april 2024 er det blitt opprettet god kontakt med både administrasjon og politisk ledelse i nye Akershus fylkeskommune, og de har kommet et grundig administrativt innspill til de viktigste momentene som angår et fylkesbytte for Gran kommune, se vedlegg.

Økonomi

Det er ingen faktorer i inntektssystemet for kommunene som påvirkes av fylkestilhørighet. Det betyr at Gran kommune vil få samme inntekter over det statlige inntektssystemet til kommunene uavhengig av fylkestilknytning. Skjønnsmidler fra Statsforvalteren og en praksis i Innlandet fylkeskommune med faste tilskudd til regionråd og næringshage kan gi noe lavere inntekter, hvis ikke kommunen og regionrådet gjennom prosjektsøknader får tilsvarende tilskudd i ny Akershus fylkeskommune.

Akershus har i sitt innspill redegjort for økonomiske konsekvenser for Akershus fylkeskommune. Dette kommenteres derfor ikke her.

Regional utvikling – Næring

Innlandet har prioritert regional utvikling, bl.a. ved støtte til regionrådene (partnerskapsavtaler). Hvilket fokus dette får i en ny fylkeskommune kan vi ikke si noe om utover at dette generelt er en fylkeskommunal oppgave.

De viktigste tema for regional utvikling som næringsutvikling og transport handler for Gran kommune i stor grad om kommunikasjon mot Osloområdet og tilknytning til et marked som er i Oslo og omland. Mer samarbeid med kommuner i dette området vil være mer relevant for de utfordringer Granssamfunnet har.

Erfaringene fra enhetsledere i administrasjonen gir tydelige signaler om at en deling av Gran -og Lunner i to ulike fylker ikke er heldig for tilbudet til innbyggerne og en effektiv administrasjon. I en slik situasjonen blir kommunene ekstra avhengig av gode samarbeidsrelasjoner og et spesielt fokus fra både statsforvaltere og fylkeskommuner i Akershus og Innlandet.

Landbruk

Landbruket er selv bekymret for konsekvenser av deling i to ulike fylker og hva det vil ha og si overfor landbrukssamarbeidet over tid. På kort sikt kan det se ut som det vil kunne bli litt lavere tilskudd i Akershus enn det har vært i Innlandet.

Samferdsel

Reisemønsteret for innbyggerne i Gran er først og fremst rettet sørover. Per i dag har en ikke opplevd endringer etter at Lunner ble med i Viken/ Akershus fordi kollektivtilbudet på buss er knyttet opp mot avtaler som er inngått før Lunner byttet fylke. Det er forhandlinger på gang mellom Innlandstransport og Ruter om tilbudet. En kjenner ikke resultatet for

konsekvensene av dette, men en «samferdselsgrense» i Viggadalen kan neppe være en fordel for samvirket og busstilbudet på Hadeland.

Ved en overgang til Akershus vil Gran kommune bli en del av Ruter sitt ansvarsområde. Nøyaktige økonomiske konsekvenser for de reisende er det for tidlig å si noe om, men rådmannen mener at det for de som reiser vil det være en fordel at en ser kollektivtilbudet samlet som en del av Oslo og Akershus.

Hvilken prioritering en vil få i rutesamarbeidet på lokale busstilbud er mer usikkert, og dette vil kunne endre seg over tid avhengig av Akershus fylkeskommunes prioriteringer. Uansett vil det være et fylkeskommunalt ansvar og en kan si at usikkerhet for framtidig prioritering også gjelder for Innlandet fylkeskommune. Finansieringen av kollektivtrafikk i rutersamarbeidet baserer seg i større grad på billettinntekter enn i Innlandet. Det kan være en fare for at kollektivruter med lavt belegg blir nedprioritert.

Randsfjordsferja

Ferjedrifta er en del fylkesvegnettet og regnes derfor ikke som en del av kollektivtrafikken. Dette har vært en satsing fra fylkeskommunen som har vært viktig for Gran, og Innlandet fylkeskommune drifter Elrond i egen regi. Drift av ferje er en del av kollektivtilbudet som er et fylkeskommunalt ansvar. Overføring av ferja til et nytt fylke vil være en del av forhandlingene som vil foregå mellom Innlandet og Akershus fylkeskommune. Resultat av dette er usikkert. Rådmann vil anta at dette i et nytt Akershus vil bli en del av Ruter-samarbeidet. Ruter har i dag ansvar for ferjedrift, men drifter ikke dette selv. Ruter kjøper transporttjenestene gjennom offentlige anbuds-konkurranser, og det vil være rimelig å forvente at det også vil skje med Randsfjordferja.

Videregående opplæring

Det gir utfordringer for elever at spesielt lærlingeløpet er i to forskjellige fylker. Det vil være enklere for videregående skole at de kommunene der en rekrutterer elever fra er i samme fylke. Mange ansatte opplever det som en utfordring at elevgrunnet er delt mellom to ulike fylker. Det må være et mål å få til bedre avtaler med et nytt Akershus enn en har i dag.

Avtale om overdragelse av HVS mellom Innlandet og Akershus vil skje gjennom forhandling mellom de to fylkeskommunene. Hvilken prioritering HVS vil få er usikkert, men det synes å være en fordel for HVS og tilbudet til innbyggerne på Hadeland om dette er samlet i en fylkeskommune.

Kommunale tjenester – Vertskommunesamarbeid

Den gjennomførte undersøkelsen blant ledere i Gran og Lunner kommuner konkluderer med 28% av enhetene i Gran har rapportert om fordeler. Fra Lunner rapporterer 13% om fordeler mens tilsvarende tall fra frivillige organisasjoner/virksomheter er 25 %. For Gran sin del rapporterer 56% av de som svarte om ulemper. For Lunner sin del rapporterer 60% av de som svarte om ulemper. Mange av de som har rapportert om fordeler har også rapportert om ulemper. For de fleste som har rapportert om både fordeler og ulemper ser ulempene ut til å være betydelig større enn fordelene. Dette vil gjelde for Landbrukskontoret fra Hadeland og Nittedal, Kulturkontoret for Lunner og Gran og Flyktningetjenesten for Gran og Lunner.

Samlet sett vurderer rådmannen at det for de kommunale tjenestene og tilbudet til innbyggerne fra vertskommunesamarbeidene hadde vært en fordel om Lunner og Gran var i samme fylke.

Politisk innflytelse

Innenfor begge fylker vil administrasjon og politikk måtte arbeide for å få fram synspunkter og få prioritert ressurser til de områder/tjenester som er viktig for innbyggerne i Gran. Hvor man vil få størst innflytelse er et åpent spørsmål.

Konklusjon

Det har vært stor interesse og mye offentlig debatt rundt muligheten for at Gran kommune skal bytte fylke. Rådmannen vil påpeke at fylkestilknytning på kort sikt ikke vil være det viktigste momentet i forhold til om kommunen kan gi et godt tjenestetilbud. Det statlige inntektssystemet for kommunene blir ikke påvirket av fylkestilhørighet, så Gran kommunes inntekter over inntektssystemet er uavhengig av fylkestilknytning.

Rådmannen har presisert tidligere at det vil være både fordeler og ulemper ved å knytte seg til et nytt Akershus fylke kontra å bli værende i Innlandet fylke. Innlandet fylke har hatt en positiv holdning til Gran kommune, og vi har opplevd det som lett å komme i kontakt med fylkeskommunen. På kort sikt kan en derfor tenke at det vil være enkelt og fordelaktig for Gran kommune å fortsette i Innlandet. Innlandet fylkeskommune har gitt flere direkte tilskudd, til f.eks. Hadelandshagen AS, Operafest, regionråd m,m., og det er usikkert om en vil kunne få tilsvarende tilskudd fra et nytt Akershus fylke.

På lengre sikt er rådmannen redd for at det nære samarbeidet på Hadeland vil lide dersom Gran forblir i Innlandet. Lunner kommune har

uttrykt at dersom Hadelandskommunene fortsetter i to fylker vil det kunne bli nødvendig å søke nye samarbeidspartnere i Akershus. Det er høyst usikkert om Gran vil få den nødvendige støtten fra Innlandet fylkeskommune for å kunne ivareta et fortsatt regionalt samarbeid på Hadeland.

Rådmannen vil påpeke at Gran kommune har opplevd å bli mottatt svært positivt av nye Akershus fylkeskommune, både administrativt og av politisk ledelse. Faktautredningen som fylkesadministrasjonen har sendt som innspill til saken om fylkestilknytning viser positiv interesse og stor faglig grundighet i forhold til de utfordringene som Gran kommune står overfor.

I et langsiktig perspektiv mener rådmannen at Gran kommune og innbyggerne har mest interesse av det som skjer sør for oss. Dette gjelder både samarbeidet med de to andre Hadelandskommunene, tyngden i arbeidsmarkedet, handelstilbud og interesser knyttet til kommunikasjon og regional utvikling.

Vertskommunesamarbeidene og andre felles tiltak med Lunner og Jevnaker kommuner har bidratt til at kommunen kan gi bedre tjenester enn det rådmannen tror Gran kommune ville klart på egen hånd. For å opprettholde dette nære samarbeidet mener rådmannen at Gransamfunnet vil være best tjent med å være en del av samme fylke som våre nærmeste samarbeidspartnere i Lunner og Jevnaker. Rådmannen vil også legge stor vekt på hensynet til Hadeland Videregående skole, og mener at skolen vil bli best ivaretatt ved at elevgrunnet befinner seg i samme fylke.

Valg av fylkestilknytning er et politisk valg, og rådmannen vil vise til at Gran kommunestyre har vedtatt at de ønsker å bytte fylke. Rådmannen vil oppsummere sin konklusjon ved å si at Gran kommune vil klare å gi gode tjenestetilbud uavhengig av hvilken fylkeskommune vi er tilknyttet. Men på lang sikt mener likevel rådmannen at det vil være en fordel å være i et fylke sammen med kommuner som vi har flere sammenfallende interesser med. Dette taler for at Gran kommune bør søke om å få bytte fylke til nytt Akershus fylke.

Kilder

[Pendlingsstrømmer \(shinyapps.io\)](https://shinyapps.io)

[Statsforvalteren.no](https://statsforvalteren.no)

[Næringsbarometer for Hadeland \(usn.no\)](https://usn.no)

Faktagrunnlag næringsstrategi for Hadeland v.08

Utredning av framtidig fylkestilhørighet Jevnaker kommune mars 2022 Ny fylkesstruktur – Utredning av Lunner kommunes framtidige fylkestilhørighet 2018

Inndeling av BA regioner 2020 - TØI rapport 1713/2019

Hadeland i trippel spagat betraktninger fra Landbruket notat fra Landbrukets fagråd

Overordnet avtaledokument mellom Innlandet og Viken fylkeskommune med tilhørende tjenesteavtaler

Notat overføring av Lunner og Jevnaker til Viken i 2020

Gran Kommune

www.gran.kommune.no

postmottak@gran.kommune.no

Organisasjonsnummer

961 381 541

